

Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

személyes beadás!

Tisztelt Alkotmánybíróság!

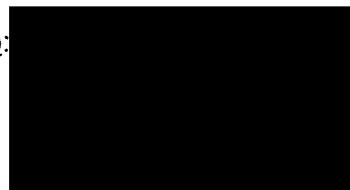
MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGA	
Ügyszám:	819/B/2009/1
Érkezett:	2009 JÚL 29.
Példány:	1
Melléklet:	db
Kezelőiroda:	Jue

Tárgy: eljárás megindítására vonatkozó
Indítvány

Eljárás fajtája: jogszabály
alkotmányellenességének utólagos
vizsgálata

Eljárás tárgya: a bejegyzett élettársi
kapcsolatról, és az ezzel összefüggő,
valamint az élettársi viszony igazolásának
megkönnyítéséhez szükséges egyes
törvények módosításáról szóló
2009. évi XXIX. törvény
alkotmányellenességének utólagos
megállapítása és megsemmisítése.

Indítványozó:

Indítvány terjedelme: 43 oldal

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 32/A. §-ának (1)-(3) bekezdésében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-ának *b*) pontjában, 20. §-ában, 21. §-ának (2) bekezdésében, 22. §-ának (1)-(2) bekezdésében, 37. §-ában és 40. §-ában foglalt rendelkezések alapján – az alábbiakban megjelölt okok mellett, hivatkozva például az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésére, 7. §-ának (1) bekezdésére, 15. §-ára, 16. §-ára, 54. §-ának (1) bekezdésére, 66. §-ának (1)-(3) bekezdésére, 67. §-ának (1)-(3) bekezdésére, 70/A. §-ának (1)-(3) bekezdésére, 70/D. §-ának (1)-(2) bekezdésére, 70/J. §-ára – *tisztelettel kérem a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény* (a továbbiakban: Tv.) *alkotmányellenességének megállapítását és teljes – 1-18. §-aira kiterjedő – megsemmisítését* [indítványom a Tv. hatálybalépése esetén – Tv. 16. § (1)-(2) bekezdése – értelemszerűen kiterjed valamennyi módosításra, olyan rendelkezésre, szövegrészre is, amelyek a Tv. §-ai alapján más jogszabályokban jelennek meg – vö. Tv. 18. § (3) bekezdés].

I n d o k o l á s

I.

A hivatkozott, indítvánnyal érintett jogszabályi rendelkezések

1. Az Alkotmány hivatkozott, indítvánnyal érintett rendelkezései különösen:
  - „2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”
  - „7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”
  - „15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.
  16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.”
  - „54. § (1) A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”
  - „66. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a férfiak és a nők egyenjogúságát minden polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében.
  - (2) A Magyar Köztársaságban az anyáknak a gyermek születése előtt és után külön rendelkezések szerint támogatást és védelmet kell nyújtani.
  - (3) A munka végzése során a nők és a fiatalok védelmét külön szabályok is biztosítják.
  67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.
  - (2) A szülőket megilleti az a jog, hogy a gyermeküknek adandó nevelést megválasszák.
  - (3) A családok és az ifjúság helyzetével és védelmével kapcsolatos állami feladatokat külön rendelkezések tartalmazzák.”
  - „70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen

faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

„70/D. § (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.”

„70/J. § A Magyar Köztársaságban a szülők, gondviselők kötelesek kiskorú gyermekük taníttatásáról gondoskodni.”

2. Egyéb, hivatkozott, indítvánnyal érintett jogszabályi rendelkezések különösen:

2.1. A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) rendelkezései:

„1. § (1) A házasságról, a családról és a gyámságról szóló törvénynek az a célja, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmányának megfelelően szabályozza és védje a házasság és a család intézményét, biztosítsa a házasságban és a családi életben a házastársak egyenjogúságát, fokozza a gyermekekért való felelősséget és előmozdítsa az ifjúság fejlődését és nevelését.

(2) E törvény alkalmazása során mindenkor a kiskorú gyermek érdekében figyelemmel, jogait biztosítva kell eljárni.”

„10. § (1) Házasságot nagykorú férfi és nő köthet.”

2.2. A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Egyezmény) rendelkezései:

„Bevezetés (...) »a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után« egyaránt (...)”

„3. cikk 1. A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.

2. Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy a gyermek számára, figyelembe véve szülei, gyámjai és az érte törvényesen felelős más személyek jogait és kötelességeit, biztosítják a jólétéhez szükséges védelmet és gondozást, e célból meghozzák a szükséges törvényhozási és közigazgatási intézkedéseket.

3. Az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények, hivatalok és létesítmények működése megfeleljen az illetékes hatóságok által megállapított szabályoknak, különösen a biztonság és az egészség területén, valamint ezek személyzeti létszámával és szakértelmével, továbbá a megfelelő ellenőrzés meglétével kapcsolatban.”

„5. cikk Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a szülőknek vagy, adott esetben a helyi szokás szerint, a nagycsaládnak vagy a közösségnek, a gyámoknak vagy más, a gyermekért törvényesen felelős személyeknek azt a felelősségét, jogát és kötelességét, hogy a gyermeknek az Egyezményben elismert jogai gyakorlásához, képességei fejlettségének megfelelően, irányutatót és tanácsokat adjanak.”

„7. cikk 1. A gyermeket születésekor anyakönyvezzik és ettől kezdve joga van ahhoz, hogy nevet kapjon, állampolgárságot szerezzen és lehetőség szerint ismerje szüleit, valamint ahhoz, hogy ezek neveljék.

2. Az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy ezeket a jogokat hazai törvényhozásuknak és a tárgyra vonatkozó nemzetközi okmányokban vállalt kötelezettségeiknek megfelelően érvényre juttassák, különösen akkor, ha ennek hiányában a gyermek hontalanná válna.

8. cikk 1. Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy törvénysértő beavatkozás nélkül tiszteletben tartják a gyermeknek saját személyazonossága – ideértve állampolgársága, neve, családi kapcsolatai – megtartásához fűződő, a törvényben elismert jogát.

2. Ha a gyermeket törvénytelen módon megfosztják személyazonossága alkotó elemeitől vagy azoknak egy részétől, az Egyezményben részes államok megfelelő segítséget és védelmet nyújtanak ahhoz, hogy személyazonosságát a lehető legrövidebb időn belül helyreállítsák.

9. cikk 1. Az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy a gyermeket szüleitől, ezek akarata ellenére, ne válasszák el, kivéve, ha az illetékes hatóságok, bírói felülvizsgálat lehetőségének fenntartásával és az erre vonatkozó törvényeknek és eljárásoknak megfelelően úgy döntenek, hogy ez az elválasztás a gyermek mindenek felett álló érdekében szükséges. Ilyen értelmű döntés szükséges lehet bizonyos különleges esetekben, például akkor, ha a szülők durván kezelik vagy elhanyagolják gyermeküket, illetőleg ha különválva élnek és döntenek a gyermek elhelyezéséről.

2. A jelen cikk 1. bekezdésében említett minden esetben valamennyi érdekelt félnek lehetőséget kell adni az eljárásban való részvételre és véleményük ismertetésére.

3. Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a mindkét szülőjétől vagy ezek egyikétől külön élő gyermeknek azt a jogát, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, kivéve, ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekeivel ellenkezik.

4. Amennyiben az elválasztás az Egyezményben részes állam által fogantatosított intézkedés folytán következett be – mint a szülők vagy egyikük vagy a gyermek letartóztatása, szabadságvesztés-büntetése, száműzetése, kiutasítása vagy halála (ideértve azt is, ha a halál a letartóztatás folyamán következett be bármely okból) –, a részes állam, kérelemre, a szülőkkel, a gyermekkel vagy, szükség esetén valamely más családtaggal közli a családtag vagy családtagok tartózkodási helyére vonatkozó lényeges adatokat, kivéve, ha ezeknek az adatoknak a nyilvánosságra hozatala hátrányos a gyermek jólétére nézve. Az Egyezményben részes államok gondoskodnak továbbá arról is, önmagában az említett kérelem benyújtása ne járjon hátrányos következményekkel az érdekelt személy vagy személyek számára.

10. cikk 1. Az Egyezményben részes államokra a 9. cikk első bekezdésében foglaltak értelmében háruló kötelezettségeknek megfelelően, a részes államoknak pozitív szellemben, emberiességgel és kellő gondossággal kell megvizsgálniuk bármely gyermeknek vagy szüleinek családdegysítés céljából valamely részes államba való beutazása vagy onnan való kiutazása iránti kérelmét. Az Egyezményben részes államok gondoskodnak továbbá arról is, hogy az ilyen kérelem előterjesztése ne járjon hátrányos következményekkel a kérelem előterjesztői és családtagjaik számára.

2. Annak a gyermeknek, akinek szülei különböző államokban bírnak állandó lakóhellyel, joga van, kivételes körülményektől eltekintve, mindkét szülőjével rendszeresen személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést fenntartani. Ennek megvalósítására, valamint az Egyezményben részes államokra a 9. cikk 1. bekezdése értelmében háruló kötelezettségeknek megfelelően, a részes államok tiszteletben tartják a gyermeknek és szüleinek azt a jogát, hogy bármely országot, beleértve a sajátjukat is, elhagyják és visszatérjenek saját országukba. Bármely ország elhagyásának joga csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak vethető alá, amelyek az állam biztonságának, a közrendnek, a közegészségügynek, a

közkerölcsnek, valamint mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesek, és amelyek összhangban vannak az Egyezményben elismert egyéb jogokkal.

11. cikk 1. Az Egyezményben részes államok intézkedéseket tesznek, hogy megakadályozzák a gyermekek törvényellenes külföldre utaztatását és ott-tartását.

2. Ebből a célból az Egyezményben részes államok előmozdítják a kétoldalú és többoldalú megállapodások megkötését, illetőleg a meglévő megállapodásokhoz való csatlakozást.”

„18. cikk 1. Az Egyezményben részes államok minden erejükkel azon lesznek, hogy biztosítsák annak az elvnek az elismertetését, amely szerint a szülőknek közös a felelősségük a gyermek neveléséért és fejlődésének biztosításáért. A felelősség a gyermek neveléséért és fejlődésének biztosításáért elsősorban a szülőkre, illetőleg, adott esetben a gyermek törvényes képviselőire hárul. Ezeket cselekedeteikben mindenekelőtt a gyermek mindenek felett álló érdekének kell vezetnie.

2. Az Egyezményben említett jogok biztosítása és előmozdítása érdekében a részes államok megfelelő segítséget nyújtanak a szülőknek és a gyermek törvényes képviselőinek a gyermek nevelésével kapcsolatban reájuk háruló felelősség gyakorlásához, és gondoskodnak gyermekjóléti intézmények, létesítmények és szolgálatok létrehozásáról.

3. Az Egyezményben részes államok megtesznek minden megfelelő intézkedést annak érdekében, hogy a dolgozó szülők gyermekei számára biztosítsák olyan szolgáltatások és gyermekörző intézmények igénybevételének jogát, amelyekre jogosultak.”

„21. cikk Azoknak a részes államoknak, amelyek elfogadják és/vagy engedélyezik az örökbefogadást, biztosítaniuk kell azt, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekei érvényesüljenek, és ezértv

a) gondoskodnak arról, hogy a gyermek örökbefogadását csakis az illetékes hatóságok engedélyezzék, amelyek az ügyre alkalmazandó törvény és eljárások értelmében, valamint valamennyi megbízható adat alapján meggyőződtek arról, hogy figyelemmel a gyermeknek szüleivel, rokonaival és törvényes képviselőivel kapcsolatos helyzetére, az örökbefogadás megtörténhet, és hogy adott esetben az érdekelt személyek az ügy ismeretében és az esetleg szükséges felvilágosítás után beleegyezésüket adták az örökbefogadáshoz;

b) elismerik, hogy a külföldre történő örökbefogadás a gyermek számára szükséges gondozás biztosítása másik eszközének tekinthető, ha a gyermek származási országában nem helyezhető el gondozó vagy örökbefogadó családban, vagy nem nevelhető megfelelően;

c) gondoskodnak arról, hogy külföldre történő örökbefogadás esetén a gyermek a hazai örökbefogadással egyenértékű biztosítékok és szabályok előnyeit élvezhesse;

d) megteszik a megfelelő intézkedéseket annak biztosítására, hogy külföldre történő örökbefogadás esetén a gyermek elhelyezése ne járjon jogtalan haszonszerzéssel az ebben résztvevő személyek számára;

e) az e cikkben említett célkitűzéseket esetenként két- és többoldalú megegyezések és megállapodások megkötésével érik el, és ennek keretében minden lehető erőfeszítéssel gondoskodnak arról, hogy a gyermek külföldi elhelyezését erre illetékes hatóságok vagy szervek fogantassák.”

„27. cikk (...) 2. Elsősorban a szülők, vagy a gyermekért felelős más személyek alapvető feladata, hogy lehetőségeik és anyagi eszközeik határai között biztosítsák a gyermek fejlődéséhez szükséges életkörülményeket. (...)”

„37. cikk Az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy (...)

c) a szabadságától megfosztott gyermekkel emberségesen és az emberi méltóságnak kijáró tisztelettel, életkorának megfelelő szükségleteinek figyelembevételével bánjanak. Különösképpen el kell különíteni a szabadságától megfosztott gyermeket a felnőttektől, kivéve, ha a gyermek mindenek felett álló érdekében ennek ellenkezője tűnik ajánlatosabbnak; a gyermeknek, rendkívüli körülményektől eltekintve, joga van levelezés és látogatások útján kapcsolatban maradni családjával; (...)”

„40. cikk (...) 2. Ebből a célból, valamint figyelemmel a nemzetközi okmányok erre vonatkozó rendelkezéseire, az Egyezményben részes államok különösen gondoskodnak arról, hogy (...) *b*) a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított gyermeknek legalább az alábbi biztosítékokra legyen joga: (...) *iii*) ügyét késedelem nélkül illetékes, független és pártatlan hatóság vagy bíróság a törvény értelmében igazságos eljárás során, ügyvédjének vagy egyéb tanácsadójának, valamint – hacsak különösen koránál vagy helyzeténél fogva ez nem mutatkozik ellentétesnek a gyermek mindenképp felett álló érdekével – szüleinek vagy törvényes képviselőinek jelenlétében bírálja el; (...)”

2.3. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) rendelkezése:

„2. § (1) A gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhivatalok, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálat, más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.”

II.

A Tv. Rendelkezései

„A bejegyzett élettársi kapcsolat létrejötte

1. § (1) Bejegyzett élettársi kapcsolat akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelenlévő két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy személyesen kijelenti, hogy egymással bejegyzett élettársi kapcsolatot kíván létesíteni.

(2) Kiskorú részére bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nem engedélyezhető.

(3) Az anyakönyvvezető a kijelentés megtörténte után a bejegyzett élettársi kapcsolatot a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvébe bejegyzi.

(4) A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nyilvánosan, két tanú jelenlétében történik.

2. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolatot megelőzően a leendő bejegyzett élettársaknak az anyakönyvvezető előtt nyilatkozniuk kell arról, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuknak legjobb tudomásuk szerint nincs törvényes akadálya, valamint igazolniuk kell, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuk törvényes feltételei fennállnak.

(2) A felek valamelyikének közeli halállal fenyegető egészségi állapota esetében a felek nyilatkozata a bejegyzett élettársi kapcsolat törvényes feltételeinek igazolását pótolja, és a bejegyzett élettársi kapcsolat a bejelentés után nyomban létesíthető.

A bejegyzett élettársi kapcsolat joghatásai

3. § (1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, vagy e törvény a rendelkezés alkalmazását nem zárja ki, megfelelően alkalmazni kell

a) a házasságra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársi kapcsolatra,

b) a házastársra vagy házastársakra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársra vagy bejegyzett élettársakra,

c) az özvegyre vonatkozó szabályokat az elhunyt bejegyzett élettárs túlélő bejegyzett élettársára,

d) az elvált személyre vonatkozó szabályokat arra a személyre, akinek bejegyzett élettársi kapcsolatát megszüntették,

e) a hajadonra, nőtlenre vonatkozó szabályokat arra a személyre, aki még nem volt házas, és bejegyzett élettársi kapcsolatot még nem létesített, és

f) a házaspárra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársakra.

(2) A bejegyzett élettársakra a házastársak által történő közös gyermekké fogadásra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak. A bejegyzett élettársi kapcsolat apasági vélelmet nem keletkeztet.

(3) A házastársak névviselésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak a bejegyzett élettársakra. Bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése esetén a bejegyzett élettárs volt férje nevét a házasságra utaló toldással nem viselheti tovább, és ez a joga akkor sem éled fel, ha a bejegyzett élettársi kapcsolata megszűnt. Ha a leendő bejegyzett élettárs a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítését megelőzően házassági névként volt férje nevét vagy családi nevét viseli a házasságra utaló toldással, és házassági nevét nem módosítja másik házassági névviselési formára, a születési családi nevének viselésére jogosult.

(4) Az emberi reprodukcióra irányuló, külön törvény szerinti eljárásoknak a házastársakra vonatkozó rendelkezései a bejegyzett élettársakra nem alkalmazhatóak.

(5) Ha e törvény a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat fennállásához, illetve a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnéséhez nem állapít meg eltérő jogkövetkezményt, továbbá ha a jogosultság vagy a kötelezettség az özvegyet és az özvegy bejegyzett élettársat megkülönböztetés nélkül megilleti vagy terheli, a családi állapotra vonatkozó nyilatkozat csak olyan formában követhető meg, hogy a „házas” és „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs” megjelölés együtt szerepeljen.

(6) A családi állapotra vonatkozó adatot tartalmazó nyilvántartásban – az anyakönyvi nyilvántartás, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás kivételével – a családi állapotot úgy kell feltüntetni, hogy a „házas” és a „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs” megjelölés együtt szerepeljen.

A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnése

4. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnik

- a) az egyik bejegyzett élettárs halálával,
- b) bírósági felbontással vagy
- c) közjegyző általi megszüntetéssel.

(2) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésére a házasság megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell.

(3) A bejegyzett élettársi kapcsolatot a felek közös megegyezése alapján a közjegyző nemperes eljárásban szünteti meg.

Módosuló törvények

5. § (1) A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 7. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Érvénytelen a házasság, ha a felek valamelyikének korábbi házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennáll. Érvénytelen a bejegyzett élettársi kapcsolat, ha a felek valamelyikének korábbi házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennáll.”

(2) A Csjt. a 26. §-t követően a következő új 26/A. §-sal egészül ki:

„26/A. § (1) Ha a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat fennállásához, illetve a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnéséhez nem állapít meg eltérő jogkövetkezményt, továbbá ha a jogosultság vagy a kötelezettség az özvegyet és az özvegy bejegyzett élettársat megkülönböztetés nélkül megilleti vagy terheli, a családi állapotra vonatkozó nyilatkozat csak olyan formában követhető meg, hogy a „házas” és „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs” megjelölés együtt szerepeljen.

(2) A családi állapotra vonatkozó adatot tartalmazó nyilvántartásban – az anyakönyvi nyilvántartás, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás kivételével – a családi állapotot úgy kell feltüntetni, hogy a „házas” és a „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs” megjelölés együtt szerepeljen.”

(3) A Csjt. 35. §-a a következő (4) és (5) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem állt házassági kötelékben, a gyermek apjának kell tekinteni azt a férfit, aki az anyával a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt a közjegyző által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban élt.

(5) A (4) bekezdésben foglaltakat nem lehet alkalmazni, ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő alatt több férfival élt az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban.”

(4) A Csjt. 36. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„36. § Ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem áll házassági kötelékben, és a közjegyző által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásán alapuló apasági vélelem sem áll fenn, a gyermek apjának kell tekinteni azt a férfit,

- a) aki a gyermeket teljes hatályú nyilatkozattal a magáénak ismerte el,
- b) akit a bíróság jogerős ítélettel a gyermek apjának nyilvánított,
- c) aki – az e törvényben meghatározott feltételek esetén – a gyermek születése után az anyával házasságot kötött, vagy
- d) aki az anyával külön törvény rendelkezései szerint lefolytatott emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásban (a továbbiakban: reprodukciós eljárás) vett részt, és a származás a reprodukciós eljárás következménye.”

(5) A Csjt. 62. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A házastárs vagy bejegyzett élettárs köteles háztartásában eltartani a vele együtt élő házastársának vagy bejegyzett élettársának olyan tartásra szoruló kiskorú gyermekét (mostohagyermek), akit házastársa vagy bejegyzett élettársa az ő beleegyezésével hozott a közös háztartásba. A tartási kötelezettség mindkét házastársat, illetve bejegyzett élettársat egy sorban terheli.”

6. § A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 685/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„685/A. § Élettársi kapcsolat áll fenn két olyan házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nélkül közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben (életközösségben) együtt élő személy között, akik közül egyiknek sem áll fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi életközössége vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri, féltestvéri kapcsolatban.”

7. § (1) Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: At.) 1. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Anyakönyvet kell vezetni:

- a) a születésekről,
- b) a házasságkötésekről,
- c) a bejegyzett élettársi kapcsolatokról,
- d) a halálesetekről.”

(2) Az At. 2. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A polgármester az anyakönyvvezető által előkészített házasság megkötésére, valamint bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozására az anyakönyvvezetőre megállapított képesítési feltételek hiányában is jogosult, az anyakönyvbe azonban bejegyzést nem tehet.”

(3) Az At. 4. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A házasság megkötésére és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló eljárásra, a házasságkötés, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat anyakönyvezésére az az anyakönyvvezető illetékes, aki előtt a felek ez irányú szándékukat bejelentik.”

(4) Az At. 5/A. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyermek származási helyeként – az anya nyilatkozata alapján – az anya bejelentett lakóhelyét vagy tartózkodási helyét kell az anyakönyvbe bejegyezni. Ha az anya ismeretlen, akkor a születés helyét kell származási helyként is bejegyezni.”

(5) Az At. 7. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az anyakönyvi, a házasságkötési és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló eljárásban a bejegyzendő adatokat, illetőleg a házasság megkötésének, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének törvényes előfeltételeit okirattal kell bizonyítani. Az idegen nyelvű okiratot hiteles magyar nyelvű fordítással ellátva kell bemutatni.”

(6) Az At. 11. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„11. § Az anyakönyvvezető a születést és a halálesetet a bejelentést követően azonnal, a házasságot és a bejegyzett élettársi kapcsolatot pedig annak létrejöttékor anyakönyvezi.”

(7) Az At. a 15. §-t követően a következő alcímmel, valamint a következő 15/A. §-sal egészül ki:

„A hivatali helyiség, a házasságkötés és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének
helyszíne

15/A. § (1) A települési önkormányzat jegyzője gondoskodik arról, hogy az anyakönyvvezetőnek tárgyalásra alkalmas helyiség álljon rendelkezésére.

(2) A települési önkormányzat biztosítja a házasságkötésre, továbbá a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére alkalmas hivatali helyiséget, amelyben a házasságkötés, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése történik.

(3) A házasság hivatali helyiségen kívüli megkötését, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat hivatali helyiségen kívüli létesítését a jegyző engedélyezi.

(4) A (3) bekezdésben foglalt engedély esetén az anyakönyvvezető kizárólag akkor működik közre a házasságkötésnek vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének hivatali helyiségen kívüli lebonyolításánál, ha a felek

a) a tanúk, – és ha szükséges – a tolmács vagy a jelbeszédben jártas személy jelenlétét biztosítják,

b) gondoskodnak a házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének méltó keretéről,

c) gondoskodnak az anyakönyvvezető helyszínre és a hivatali helyiségbe való utazásáról, és

d) egyidejűleg gondoskodnak az anyakönyvvezető őrizetében lévő anyakönyvnek a házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helyszínére való szállításáról és a hivatali helyiségbe való biztonságos visszaszállításáról, valamint az anyakönyv helyszínen való biztonságos kezelésének feltételeiről.

(5) A házasság megkötésének és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének törvényben előírt módját és az eseményhez méltó körülményeit akkor is biztosítani kell, ha az hivatali helyiségen kívül történik.”

(8) Az At. 19. § (2) bekezdés g) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az anyakönyvvezető a házasságkötésnél való közreműködést megtagadja, ha:]

„g) a házasulók a születendő gyermek családi nevééről nem állapodtak meg;”

(9) Az At. 23. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„23. § (1) Az a Magyarországon lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező magyar állampolgár, hontalan vagy menekültként elismert személy, aki külföldön kíván házasságot kötni, az ehhez szükséges tanúsítvány kiadására irányuló kérelmét személyesen a lakóhelye, ennek hiányában a tartózkodási helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnél nyújthatja be, aki azt haladéktalanul továbbítja a felettes szervhez. Bejelentett, érvényes lakcím hiányában az érintett kérelmét az utolsó bejelentett lakcíme szerint illetékes anyakönyvvezetőnél is előterjesztheti.

(2) A kérelemhez csatolni kell a nem magyar állampolgár félnek az illetékes külföldi hatóság vagy az eljáró magyar anyakönyvvezető előtt tett és hitelesített nyilatkozatát, amelyben kijelenti, hogy a tervezett házasságkötésének tudomása szerint nincs törvényes akadálya. A nyilatkozat csak akkor fogadható el, ha tartalmazza a születési családi és utónevet, a házassági nevet, a születési helyet és időt, a nemzet, a családi állapotot, a szülők születési családi és utónevét, a lakcímet és az állampolgárságot.

(3) Ha mindkét fél az (1) bekezdésben meghatározott személyi körbe tartozik, részükre a tanúsítványt egy okiraton kell kiállítani. Ha a felek lakóhelye különböző, a tanúsítvány kiadását bármelyikük lakóhelye szerint illetékes anyakönyvvezetőnél előterjeszthetik. A tanúsítványt a kérelem benyújtásának helye szerint illetékes, a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve állítja ki.

(4) Külföldön élő magyar állampolgár részére a tanúsítványt a lakóhely szerint illetékes magyar konzuli tisztviselő állítja ki.

(5) A tanúsítvány tartalmazza:

- a) a felek természetes személyazonosító adatait,
- b) az érintett személyek állampolgárságát, hontalanságát, illetőleg menekült státusát,
- c) lakcímét,
- d) családi állapotát, valamint
- e) azt a tényt, hogy a tervezett házasságkötésnek a magyar jog szerint nincs akadálya.

(6) A tanúsítvány a kiállításától számított hat hónapig érvényes.

(7) A tanúsítvány kiállításának ügyintézési ideje 20 munkanap.”

8. § (1) Az At. a következő, II/A. fejezettel, fejezetcímmel, alcímmel és 26/A-26/F. §-sal egészül ki:

„II/A. fejezet

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése

A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló szándék

26/A. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése iránti szándékot személyesen kell bejelenteni, amelyről az anyakönyvvezető jegyzőkönyvet vesz fel.

(2) A felek egyike – ha magyarországi lakcímmel nem rendelkezik – a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló szándékát – a külföldi hatóság (közjegyző, anyakönyvvezető), illetve a magyar konzuli tisztviselő előtt tett hitelesített és hiteles magyar nyelvű fordítással ellátott nyilatkozatával – írásban is bejelentheti.

A bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásának megtagadása

26/B. § Az anyakönyvvezető a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozását megtagadja, ha

- a) a közreműködésre nem illetékes,
- b) az eljárásból ki van zárva,
- c) a létrehozásnak törvényes akadálya van,
- d) a felek a létrehozás törvényes feltételeit nem igazolták,
- e) a felek a létrehozáshoz a jogszabályban előírt felmentést, illetőleg engedélyt nem mutatták be, vagy

f) a bíróság valamelyik felet, akár nem jogerős határozattal is cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte, vagy a fél a létrehozás időpontjában nyilvánvalóan cselekvőképtelen.

Nem magyar állampolgár bejegyzett élettársi kapcsolatának létesítése

26/C. § (1) A nem magyar állampolgár részére a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet 38. § (1) bekezdése szerinti igazolás alóli felmentés a kiállításának napjától számított hat hónapig érvényes.

(2) A felmentés megadása iránti kérelmet az együttesen megjelenő felek a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozására jogosult anyakönyvvezetőnél nyújthatják be.

(3) Azonos külföldi állampolgárságú felek az állampolgárságuk szerint illetékes, Magyarországon működő külképviseleti hatóságnál is létesíthetnek bejegyzett élettársi kapcsolatot, feltéve, hogy nemzetközi szerződés vagy viszonyosság és a külföldi állam joga ezt lehetővé teszi.

(4) A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésekor a felek anyanyelvüket is használhatják.

(5) Ha a felek vagy a tanúk, illetőleg ezek egyike a magyar nyelvet nem beszéli, továbbá, ha az anyakönyvvezető a felek vagy a tanúk, illetőleg ezek egyike által beszélt idegen nyelvet nem érti, tolmácsot kell alkalmazni. A tolmácsról a felek gondoskodnak.

Tanúsítvány a bejegyzett élettársi kapcsolat külföldön történő létesítéséhez

26/D. § (1) Az a Magyarországon lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező magyar állampolgár, hontalan vagy menekültként elismert személy, aki külföldön kíván bejegyzett élettársi kapcsolatot létesíteni, az ehhez szükséges tanúsítvány kiadására irányuló kérelmét személyesen a lakóhelye, ennek hiányában a tartózkodási helye szerint illetékes anyakönyvvezetőnél nyújthatja be, aki azt haladéktalanul továbbítja a felettes szervhez. Bejelentett, érvényes lakcím hiányában az érintett kérelmét az utolsó bejelentett lakcíme szerint illetékes anyakönyvvezetőnél is előterjesztheti.

(2) A kérelemhez csatolni kell a nem magyar állampolgár félnek az illetékes külföldi hatóság vagy az eljáró magyar anyakönyvvezető előtt tett és hitelesített nyilatkozatát, melyben kijelenti, hogy a tervezett bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének tudomása szerint nincs törvényes akadálya. A nyilatkozat csak akkor fogadható el, ha tartalmazza a születési családi és utónevet, a házassági nevet, a születési helyet és időt, a nemzet, a családi állapotot, a szülők születési családi és utónevét, a lakcímet és az állampolgárságot.

(3) Ha mindkét fél az (1) bekezdésben meghatározott személyi körbe tartozik, részükre a tanúsítványt egy okiraton kell kiállítani. Ha a felek lakóhelye különböző, a tanúsítvány kiadását bármelyikük lakóhelye szerint illetékes anyakönyvvezetőnél előterjeszthetik. A tanúsítványt a kérelem benyújtásának helye szerint illetékes, a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve állítja ki.

(4) Külföldön élő magyar állampolgár részére a tanúsítványt a lakóhely szerint illetékes magyar konzuli tisztviselő állítja ki.

(5) A tanúsítvány tartalmazza:

- a) a felek természetes személyazonosító adatait,
- b) az érintett személyek állampolgárságát, hontalanságát, illetőleg menekült státusát,
- c) lakcímét,
- d) családi állapotát, valamint
- e) azt a tényt, hogy a tervezett bejegyzett élettársi kapcsolatnak a magyar jog szerint nincs akadálya.

(6) A tanúsítvány a kiállításától számított hat hónapig érvényes.

(7) A tanúsítvány kiállításának ügyintézési ideje 20 munkanap.

A bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozása

26/E. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozására a fővárosi kerületekben, a megyei jogú városokban, valamint a 42/A. § (3) bekezdésében meghatározott további településeken működő anyakönyvvezetők jogosultak.

(2) Az anyakönyvvezető a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásának időpontját a felek kívánságát figyelembe véve tűzi ki.

(3) Ha a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozását megelőző eljárásról készített jegyzőkönyv felvétele óta hat hónap eltelt, az eljárást meg kell ismételni.

(4) A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nyilvános és méltóságteljes.

(5) A (4) bekezdésben foglalt rendelkezéstől csak akkor lehet eltérni, ha a felek ezt kérik.

(6) Az anyakönyvi bejegyzést megelőzően az anyakönyvvezető előbb az egyik, majd a másik félhez külön-külön a következő kérdést intézi: „Kijelenti-e (itt megnevezendő az a fél, akihez a kérdést intézi), hogy az itt jelen lévő (megnevezett másik féllel) bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít?”. Ha a feltett kérdésre mindkét fél egybehangzó igennel válaszolt, az anyakönyvvezető a következő kijelentést teszi: „Megállapítom, hogy (itt megnevezendő az egyik majd a másik fél) a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény értelmében bejegyzett élettársak.”

(7) A felek kérésére – ha az anyakönyvvezető, a tanúk és mindkét fél érti és beszéli az adott, Magyarországon honos nemzeti és etnikai kisebbség nyelvét – az eljárás az adott kisebbség nyelvén is lefolytatható.

(8) A felek, a tanúk és az anyakönyvvezető, továbbá – ha közreműködött – a tolmács az anyakönyvi bejegyzést aláírják.

(9) Ha a felek vagy azok egyike a (6) bekezdésben foglaltak szerinti kérdésre nem egybehangzó igennel válaszol, a nyilatkozatot feltételhez vagy időhöz köti, közöttük a bejegyzett élettársi kapcsolat nem jön létre. E tényt az anyakönyvvezető a jelenlévők előtt kijelenti.

(10) Ha a felek vagy azok egyike, illetve a tanú vagy a tolmács az anyakönyv bejegyzésének aláírását megtagadja, de a bejegyzett élettársi kapcsolat a (6) bekezdésben foglaltaknak megfelelően létrejött, az anyakönyvvezető az aláírásra szolgáló rovatba e tényt feljegyzi.

26/F. § Tanú nagykorú és cselekvőképes személy lehet. A tanúkról a leendő bejegyzett élettársak gondoskodnak.”

(2) Az At. 30. § (1)-(4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A születési anyakönyvbe a szülők, a házassági anyakönyvbe és a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvébe a felek apja és anyja, a halotti anyakönyvbe az elhalt apja, anyja továbbá házastársa vagy bejegyzett élettársa nevéként a születési nevet kell anyakönyvezni.

(2) A házassági, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvébe a feleség és a férj, illetve a felek születési nevét minden esetben be kell jegyezni.

(3) Az anyakönyvvezetőnek a kéttagú születési családi név és a házassági név családi nevekből képzett részét kötőjellel összekapcsolva kell anyakönyveznie.

(4) Az anyakönyvbe azt a születési és házassági nevet kell bejegyezni, amely az érintett személyt a születés, a házasságkötés, a bejegyzett élettársi kapcsolat bejegyzése vagy a haláleset időpontjában megillette. Anyakönyvezni a szülők által meghatározott sorrendben legfeljebb két, a gyermek nemének megfelelő utónevet lehet a Magyar Tudományos Akadémia által összeállított utónévjegyzékből.”

(3) Az At. 32. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A nem megváltozásának a születési anyakönyvbe való bejegyzését meg kell tagadni, ha az érintett személy házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennáll.”

(4) Az At. a következő alcímmel és 35/A. §-sal egészül ki:

„A bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyve

35/A. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyve tartalmazza

a) a létrehozás helyét és idejét (év, hó, nap);

b) a bejegyzett élettársak születési családi és utónevét, az anyakönyvezés előtt viselt nevét, születési helyét, személyi azonosítóját, annak hiányában születési idejét (év, hó, nap), a bejegyzést megelőző családi állapotát, a lakóhely településének a nevét, a bejegyzett élettársak szüleinek születési családi és utónevét;

c) a tanúk és a tolmács nevét;

d) a bejegyzett élettársak nemét;

e) a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése során alkalmazott nyelv megnevezését, ha a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló eljárás valamely Magyarországon honos nemzeti és etnikai kisebbség nyelvén történt;

f) a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozásánál közreműködött anyakönyvvezető nevét;

g) a bejegyzett élettársak külföldi állampolgárságát vagy hontalanságát, a hazai anyakönyvezésnél ismeretlen állampolgárságát.

(2) Az adatok változása esetén anyakönyvezni kell:

a) a bejegyzett élettársak születési nevének, személyi azonosítójának megváltozását;

b) a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnését, illetve érvénytelenné nyilvánítását;

c) a magyar állampolgárság megszűnését, a magyar állampolgárság megszerzését.

(3) A bejegyzett élettársakat az anyakönyvbe születési nevük abc sorrendjében kell bejegyezni.”

(5) Az At. 42/A. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Felhatalmazást kap az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter, hogy rendeletben jelölje ki a bejegyzett élettársi kapcsolat létrehozására jogosult további anyakönyvvezetők körét.”

9. § (1) Az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kjnp.) a 36. §-t követően a következő alcímmel és 36/A-36/D. §-okkal egészül ki:

„A bejegyzett élettársi kapcsolat közjegyző általi megszüntetése

36/A. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat közjegyző általi megszüntetésének akkor van helye, ha

a) azt a bejegyzett élettársak befolyásmentesen, közösen kérik,

b) egyik bejegyzett élettársnak sincs olyan gyermeke, akinek tartására a bejegyzett élettársak közösen kötelezettek, és

c) a bejegyzett élettársak az őket egymással szemben terhelő, jogszabályon alapuló tartás, a közös lakás használata, valamint – az ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése kivételével – a bejegyzett élettársi közös vagyon megosztása kérdésében közjegyzői okiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglaltan megegyeztek.

(2) Az (1) bekezdés c) pont szerinti közokirat elkészítésére az a közjegyző is jogosult, aki a bejegyzett élettársi kapcsolatot nemperes eljárásban megszünteti.

(3) Nincs helye a bejegyzett élettársi kapcsolat közjegyző általi megszüntetésének, ha

a) a bejegyzett élettársak bármelyike cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképese, vagy

b) a bejegyzett élettársi kapcsolat érvénytelenné nyilvánításának vagy nemlétezése megállapításának lenne helye.

(4) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésére a házasság felbontására vonatkozó szabályokat – az e törvényben meghatározott eltérésekkel – megfelelően alkalmazni kell.

(5) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésére irányuló eljárásban bizonyításnak és igazolásnak nincs helye.

(6) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésére irányuló eljárás lefolytatására – a felek választása szerint – az a közjegyző illetékes, akinek az illetékességi területén a kérelmezők utolsó közös lakóhelye volt, vagy akinek az illetékességi területén a felek valamelyikének lakóhelye van. Ha a kérelem előterjesztésekor a feleknek nincs belföldi

lakóhelye, az eljárást a bejegyzett élettársi kapcsolatot az anyakönyvi nyilvántartásba bejegyző anyakönyvvezető illetékességi területe szerint illetékes közjegyző folytatja le.

36/B. § (1) A közjegyző a feleket a kérelem beérkezésétől vagy a hiányok pótlásától számított 30 napon belül személyesen meghallgatja, kivéve, ha a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának van helye.

(2) A közjegyző a személyesen megjelent feleket a kérelmükről, megállapodásukról és a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetése feltételeinek fennállásáról meghallgatja.

(3) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésére irányuló, ugyanazon okiratba foglalt közös kérelemben a feleknek nyilatkozniuk kell a 36/A. § (1) bekezdésben meghatározott kérdésekről, a közjegyző illetékességét megalapozó okról, és csatolni kell a kérelemhez a 36/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt kérdésekről szóló megállapodásukat.

(4) Ha a bejegyzett élettársi közös vagyont képező ingóságok megosztása a kérelem előterjesztésének időpontjában már megtörtént, a kérelemben elegendő ennek tényéről nyilatkozni.

(5) A meghallgatás egy alkalommal legfeljebb 60 napra elhalasztható, ha bármelyik fél azt legkésőbb a meghallgatáson kéri.

(6) Ha a meghallgatáson – a halasztás esetét kivéve – bármelyik fél személyesen nem jelenik meg, a közjegyző az eljárást megszünteti.

36/C. § (1) Ha a közjegyző a feleknek az őket egymással szemben terhelő, jogszabályon alapuló tartásról, a közös lakás használatáról, valamint – az ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése kivételével – az élettársi közös vagyon megosztásáról szóló egyezségét jóváhagyta, a felek bejegyzett élettársi kapcsolatát végzéssel megszünteti.

(2) Ha az egyezség nem hagyható jóvá, a közjegyző az egyezség jóváhagyását megtagadja, és a kérelmet elutasítja. A kérelmet akkor is el kell utasítani, ha megállapítható, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolat közjegyző által történő megszüntetésének feltételei nem állnak fenn.

36/D. § (1) A felek – eltérő megállapodás hiányában – egyenlő arányban viselik az eljárás költségeit, a jogi képvisellel kapcsolatos költségeket pedig mindegyik fél maga viseli.

(2) A közjegyző a felek kérelmére az eljárást befejező végzésében rendelkezik az eljárásért fizetendő – a közjegyzői díjon és költségtérítésen kívüli egyéb – eljárási költségekről.

(3) A felek egyezségét jóváhagyó végzés a bíróság által jóváhagyott egyezséggel, a bejegyzett élettársi kapcsolatot megszüntető végzés pedig a bíróság ítéletével azonos hatályú. A végzések ellen nincs helye felülvizsgálati kérelemnek.

(4) A közjegyző a bejegyzett élettársi kapcsolatot megszüntető végzést öt munkanapon belül megküldi az illetékes anyakönyvvezetőnek.”

(2) A Kjnp. a 36/D. §-t követően a következő alcímmel és 36/E-36/G. §-okkal egészül ki:

„Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának vezetése

36/E. § (1) Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása (a továbbiakban: élettársi nyilvántartás) az élettársi kapcsolat fennállása bizonyításának megkönnyítése céljából tartalmazza

a) két, nem cselekvőképtelen nagykorú kérelmező által közjegyző előtt közösen tett azon nyilatkozatot, hogy egymással a Polgári Törvénykönyv szerinti élettársi kapcsolatban (a továbbiakban: élettársi kapcsolat) élnek, és

b) legalább az egyik kérelmezőnek a közjegyző előtt tett azon nyilatkozatát, hogy már nem áll fenn élettársi kapcsolata a vele együtt korábban nyilvántartásba vett személlyel.

(2) Az élettársi nyilvántartás igazolja, hogy egymással élettársi kapcsolata áll fenn azoknak, akiknek az élettársi kapcsolat fennállásáról szóló közösen tett nyilatkozata az

élettársi nyilvántartásban szerepel. Az élettársi nyilvántartás nem igazolja az élettársi kapcsolat fennállását, ha

- a) az élettárs utóbb tett, az élettársi kapcsolat fenn nem állásáról szóló nyilatkozatát az élettársi nyilvántartásba bejegyezték,
- b) az élettársak egyike meghalt vagy
- c) az élettársak bármelyike utóbb házasságot köt vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít.

(3) Az élettársi nyilvántartásba újabb, az (1) bekezdés a) pontja szerinti nyilatkozat nem jegyezhető be, amíg a korábban nyilvántartásba vett élettársi kapcsolat fennállását az élettársi nyilvántartás igazolja.

(4) Az élettársi nyilvántartás tartalma:

- a) a kérelmezők
  - aa) családi és utóneve,
  - ab) születési családi és utóneve,
  - ac) születési helye és ideje,
  - ad) anyjának születési családi és utóneve,
  - ae) állampolgársága,
- b) az élettársi kapcsolat fennállásáról szóló nyilatkozat,
- c) nyilatkozat arról, hogy az élettársi nyilvántartásba bejegyzett élettársi kapcsolat már nem áll fenn,
- d) az az időpont, amikor az anyakönyvi bejegyzés szerint a nyilvántartásba bejegyzett élettársi kapcsolat a kérelmezők bármelyikének házassága, bejegyzett élettársi kapcsolata vagy halála miatt megszűnt,
- e) a nyilatkozatot a nyilvántartásba bejegyző közjegyző neve, székhelye és a bejegyzésről szóló végzés ügyszáma.

(5) Az élettársak közös kérelmére az élettársi nyilvántartás tartalmazza az élettársak nyilatkozatát a születendő közös gyermekeik családi nevééről.

(6) Az élettársi nyilvántartás közhitelesen tartalmazza az élettársaknak a (4) bekezdés b)-e) pontjaiban foglalt adatait és az (5) bekezdésben meghatározott nyilatkozatot.

(7) Az élettársi nyilvántartás az adatokat az élettársi kapcsolat fennállásáról szóló nyilatkozat bejegyzésének időpontjától számított 100 évig tartalmazza.

(8) Az élettársi nyilvántartás adatait a közjegyző és az országos kamara kezeli. Az országos kamara működteti a nyilvántartásban szereplő adatok kezelésére szolgáló, folyamatosan a felhasználók rendelkezésére álló informatikai alkalmazást. Az országos kamara a (4) bekezdés a) pontjában foglalt adatokban bekövetkezett változásokat és a (4) bekezdés d) pontjában foglalt adatokat a nyilvántartásban átvezeti, e célból a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartását vezető szervtől elektronikus úton adatot igényelhet.

36/F. § (1) A nyilatkozat felvételére irányuló eljárás élettársak közös kérelemre vagy az élettársi kapcsolat fenn nem állásáról szóló nyilatkozat esetén bármelyik élettárs kérelmére indul. Közös kérelem esetén a közjegyző illetékességét az élettársak bármelyikének lakóhelye vagy tartózkodási helye megalapítja.

(2) A közjegyző az élettársi kapcsolatra vonatkozó nyilatkozat megtétele előtt – az általános kioktatási kötelezettsége keretében – az élettársat arról is tájékoztatja, hogy mi tekintendő élettársi kapcsolatnak, az hogyan keletkezik, hogyan szűnik meg és milyen családjogi, vagyoni jogi és öröklési jogi következményekkel jár.

(3) Élettársi kapcsolatra vonatkozó nyilatkozatot csak személyesen lehet tenni. A közjegyző a kérelmező személyazonosságáról a közjegyzői okirat elkészítése szabályainak alkalmazásával győződik meg.

(4) A közjegyzőnek az élettársi nyilvántartásba történő bejegyzésről szóló végzése tartalmazza a nyilvántartásba bejegyzésre kerülő adatokat is; a jogerős végzésének ugyanaz a hatálya, mint a bíróság jogerős ítéletének. A közjegyző az élettársi nyilvántartásba az adatokat a végzés meghozatalával egyidejűleg, a fellebbezésre tekintet nélkül jegyzi be.

(5) Ha a közjegyző csak az egyik élettárs nyilatkozata alapján jegyezte be az élettársi kapcsolat fenn nem állásáról szóló nyilatkozatot, az erről szóló végzést a másik élettársnak is kézbesíti. Az értesítési cím megállapítása céljából a közjegyző térítésmentesen, elektronikus úton adatot igényel a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásából.

(6) A (4) és (5) bekezdésben foglalt szabályokat megfelelően alkalmazni kell abban az esetben is, ha a közjegyző a bejegyzésről szóló határozatát kijavítja vagy kiegészíti.

36/G. § (1) A közjegyző tanúsítványt az érintett személy élettársi nyilvántartásban szereplő adatainak igazolása céljából kizárólag a nyilvántartásban szereplő személynek állíthat ki.

(2) Az országos kamara az élettársi nyilvántartásból az adatigénylésre jogosult részére szolgáltatathat adatokat.

(3) Az élettársi nyilvántartásból annak a közigazgatási hatóságnak, közigazgatási szervnek, bíróságnak, ügyésznek, nyomozó hatóságnak, nemzetbiztonsági szolgálatnak, továbbá a közjegyző tevékenységének szakmai felügyeletét ellátó szervnek továbbítható adat, amely minden egyes igényelt adat tekintetében a törvényi rendelkezés megjelölésével igazolja, hogy törvény az ügy elbírálásához, továbbá jogosultság, illetve kötelezettség fennállásának ellenőrzéséhez feljogosította az adat kezelésére. Az adatigénylőnek a kérelemben meg kell jelölnie annak az eljárásnak az ügyszámát és tárgyát, amelyben az igényelt adatok megismerésére törvény alapján jogosult.

(4) Az élettársi nyilvántartásban szereplő adatok kezelésére szolgáló informatikai alkalmazás működtetője naplót készít

a) az informatikai alkalmazás üzemen tartási idejéről,

b) az élettársi nyilvántartásba történő bejegyzésről a bejegyzett adat, a bejegyzés időpontja, és a bejegyzést végző feltüntetésével,

c) az élettársi nyilvántartásból történő adatigénylés teljesítéséről az adatigénylő, az adattovábbítás időpontja, az ahhoz megadott adatok és a szolgáltatott adatok megjelölésével,

d) a naplóból történt adatszolgáltatásról a szolgáltatott adatok körének, az adatigénylő nevének és címének, az adatigénylésben feltüntetett adatigénylési jogalapnak, valamint az adatszolgáltatás időpontjának, továbbá az adatszolgáltatást végző azonosító adatainak feltüntetésével.

(5) A napló adatait azok keletkezésétől számított 100 évig kell megőrizni, és biztosítani kell az azok megismeréséhez szükséges technikai eszközöket.

(6) A napló adatait az országos kamara a 36/G. § (3) bekezdése szerint eljárva továbbíthatja.

(7) Ha a büntetőeljárásban eljáró bíróság, ügyész és nyomozó hatóság, a nemzetbiztonsági szolgálat, továbbá a törvényben titkos információgyűjtésre felhatalmazott szerv adatigénylése azt – bűnüldözési, bűnmegelőzési vagy nemzetbiztonsági érdekekre hivatkozással – kifejezetten tartalmazza, az országos kamara nem tájékoztathatja az érintettet az adattovábbításról.”

(3) A Kjnp. 38. §-a a következő c) ponttal egészül ki:

[Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy]

„c) rendeletben szabályozza a bejegyzett élettársi kapcsolat közjegyző által történő megszüntetésének eljárására vonatkozó részletes szabályokat,”

(4) A Kjnp. 38. §-a a következő d) és e) ponttal egészül ki:

[Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy]

„d) rendeletben szabályozza az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának vezetése és az abból történő adatszolgáltatás módjára vonatkozó részletes szabályokat,

e) az adópolitikaért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásából történő országos kamarai adatszolgáltatás ellenértékének összegére és megfizetésének módjára vonatkozó részletes szabályokat.”

10. § (1) A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 11. § (1) bekezdés k) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A nyilvántartás tartalmazza a polgár]

„k) családi állapotát, házasságkötése vagy bejegyzett élettársi kapcsolata létesítésének helyét;”

(2) Az Nytv. 16. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„16. § Az anyakönyvvezető a születési, a házassági, a halotti anyakönyvben, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvében rögzített – a 11. § (1) bekezdésében meghatározott – adatokat átvezeti a nyilvántartáson.”

(3) Az Nytv. 21. §-a a következő m) ponttal egészül ki:

[E törvény felhatalmazása alapján a 17. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti adatokat jogosultak igényelni:]

„m) a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésére irányuló polgári nemperes eljáráshoz a közjegyző;”

(4) Az Nytv. 21. §-a a következő n) ponttal egészül ki:

[E törvény felhatalmazása alapján a 17. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti adatokat jogosultak igényelni:]

„n) az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának vezetésére irányuló polgári nemperes eljáráshoz a közjegyző, az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában szereplő személy házasságkötésének, bejegyzett élettársi kapcsolata létesítésének és halálának az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában való feltüntetése érdekében a Magyar Országos Közjegyzői Kamara.”

(5) Az Nytv. a 24/A. §-t követően a következő új 24/B. §-sal egészül ki:

„24/B. § (1) Ha az adatszolgáltatással érintett jogintézmény vonatkozásában a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat fennállásához, illetve a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnéséhez nem állapít meg eltérő jogkövetkezményt, továbbá ha a jogosultság vagy a kötelezettség az özvegyet és az özvegy bejegyzett élettársat megkülönböztetés nélkül megilleti vagy terheli, a családi állapotot tartalmazó személyes adatra vonatkozó adatszolgáltatást a nyilvántartásból a „házas vagy bejegyzett élettárs”, „elvált vagy elvált bejegyzett élettárs” vagy „özvegy vagy özvegy bejegyzett élettárs” megjelöléssel kell teljesíteni.

(2) A jegyző – az érintett személy kifejezetten eltérő kérelme hiányában – a nyilvántartás alapján kiadott hatósági bizonyítványban a családi állapotra vonatkozó adatot a „házas vagy bejegyzett élettárs”, „elvált vagy elvált bejegyzett élettárs” vagy „özvegy vagy özvegy bejegyzett élettárs” megjelöléssel tünteti fel.

(3) A családi állapot igazolására a nyilvántartás alapján kiállított hatósági bizonyítványon kívül más okirat nem követelhető meg.”

(6) Az Nytv. 25. § (1) bekezdés c) és d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az e törvényben előírt adatszolgáltatási és nyilvántartási feladataik teljesítéséhez az eljárásban érintett polgár személyi azonosítóját az alábbi szerveknek köteles átadni:]

„c) a házasulók a házassági szándékuk bejelentésekor, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítők e szándékuk bejelentésekor az anyakönyvvezetőnek;

d) a peres felek a családjogi és házassági bontóperben, a bejegyzett élettársi kapcsolat felbontására irányuló perben, valamint a holttá nyilvánítással és a halál tényének bírói

megállapításával összefüggő ügyekben a bíróságnak, a bejegyzett élettársi kapcsolatot megszüntetni kívánók a közjegyzőnek,”

11. § A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 1. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A bejegyzett élettársi kapcsolat közjegyző általi megszüntetése alá tartozó ügyekben a közjegyző döntése szükséges a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetéséhez.”

12. § A Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről szóló 2007. évi CV. törvény 15. § a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A SIRENE Iroda a kiegészítő információk beszerzése és továbbítása céljából – az adatigénylés céljának meghatározása mellett – az alábbi adatok átvételére jogosult:]

„a) a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerinti személyiadat- és lakcímnnyilvántartásból a polgár személyazonosító igazolványának, továbbá személyi azonosítójáról és lakcíméről kiadott hatósági igazolványának okmányazonosítója, név- és lakcímadatai, anyja neve, arcképmása, állampolgársága, születési helye, születési ideje, neme, családi állapota, a házasságkötés, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helye, a nyilvántartásból való kikerülés oka, helye és ideje,”

13. § A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 192. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki bejegyzett élettársi kapcsolatának fennállása alatt házasságot köt, vagy újabb bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít, továbbá aki bejegyzett élettársi kapcsolatban álló személlyel házasságot köt, vagy ilyen személlyel bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít.”

14. § A statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény 10. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A népmozgalmi statisztika körében megfigyelésre kerül minden Magyarországon bekövetkezett születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése, élettársi nyilatkozat nyilvántartásba vétele, házasság felbontása, valamint érvénytelenné nyilvánítása, bejegyzett élettársi kapcsolat felbontása, megszüntetése, a nyilvántartott élettársi kapcsolat megszűnése (a továbbiakban együtt: népmozgalmi esemény), valamint lakcímváltozás.”

15. § (1) A nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. tvr. (a továbbiakban: Nmtvr.) a következő alcímmel és 41/A. §-sal egészül ki:

„A bejegyzett élettársi kapcsolat

41/A. § (1) A bejegyzett élettársi kapcsolat létrejöttére és érvényességére, annak joghatásaira, valamint megszűnésére a 37-40. §-ok rendelkezéseit – a (2)-(4) bekezdésben meghatározott kivétellel – megfelelően kell alkalmazni.

(2) A bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének nem akadálya, illetve annak érvényességét nem érinti, ha a leendő bejegyzett élettárs személyes joga az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatának jogintézményét nem ismeri, feltéve, hogy

a) a magyar állampolgársággal nem rendelkező leendő bejegyzett élettárs igazolja, hogy személyes joga szerint a házasságkötésnek nem lenne akadálya, és

b) legalább az egyik leendő bejegyzett élettárs magyar állampolgár vagy a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkezik.

(3) A (2) bekezdés a) pontjában meghatározott igazolás alól a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve indokolt esetben felmentést adhat.

(4) A bejegyzett élettársi kapcsolat joghatásaira, valamint megszűnésére a (2) bekezdésben meghatározott esetben a magyar jogot kell alkalmazni.”

(2) Az Nmtvr. 59. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(2) Házassági vagyoni jogot, valamint a bejegyzett élettársak vagyoni viszonyait érintő eljárásban magyar bíróság eljárhat, ha az egyik házastárs vagy bejegyzett élettárs lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye belföldön van.”

(3) Az Nmtvr. 62/B. §-ának a) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

[Magyar állampolgár személyi állapotát érintő eljárásban magyar bíróság vagy más hatóság minden esetben eljárhat. Ez a joghatóság kizárólagos, kivéve, ha]

„a) magyar állampolgár házasságának felbontása vagy bejegyzett élettársi kapcsolatának megszüntetése iránt indul külföldön eljárás, és a magyar állampolgárságú félnek, illetőleg ha mindkét fél magyar állampolgár, legalább azok egyikének lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye az eljáró bíróság vagy más hatóság államában van;”

(4) Az Nmtvr. 70. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(2) A kizárólagos magyar joghatóság ellenére el kell ismerni a magyar állampolgár házasságát felbontó vagy bejegyzett élettársi kapcsolatát megszüntető jogerős külföldi határozatot, ha annak hazai elismerését a magyar állampolgárságú volt házastárs vagy volt bejegyzett élettárs maga kéri, feltéve, hogy a 72. § (2) bekezdésében meghatározott megtagadási okok egyike sem áll fenn.”

Záró rendelkezések

16. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő második hónap első napján lép hatályba.

(2) A 9. § (2) és (4) bekezdése, valamint a 10. § (4) bekezdése a kihirdetését követő nyolcadik hónap első napján lép hatályba.

17. § (1) A Ptk.

1. 14. § (2) bekezdésében, 15. § (2) bekezdésében, 21. § (2) bekezdésében, 601. § (1) bekezdésében, 615. § (1) bekezdésében, 670. § (2) bekezdésében és 685. § b) pontjában a „házastársa” szövegrész helyébe a „házastársa, bejegyzett élettársa”,

2. 14. § (6) bekezdés 3. pont a) alpontjában a „házassági” szövegrész helyébe a „házassági, a bejegyzett élettársi”,

3. 19/A. § (1) bekezdésében, 601. § (2) bekezdésében a „házastársát” szövegrész helyébe a „házastársát vagy bejegyzett élettársát”,

4. 19/A. § (1) bekezdésében, 601. § (3) bekezdésében és a 615. § előtti alcímben a „házastárs” szövegrész helyébe a „házastárs, bejegyzett élettárs”,

5. 578/G. § (2) bekezdésében a „házastársak” szövegrész helyébe a „házastársak és a bejegyzett élettársak”,

6. 601. § (1) bekezdésében a „házastársak” szövegrész helyébe a „házastársak, bejegyzett élettársak”,

7. 601. § (2) bekezdésében a „házastársa” szövegrész helyébe a „házastársa vagy bejegyzett élettársa”,

8. 601. § (2) bekezdésében és 601. § (3) bekezdésében a „házastársak” szövegrész helyébe a „házastársak vagy a bejegyzett élettársak”,

9. 601. § (3) bekezdésében, 625. § (2) bekezdésében a „házastársának” szövegrész helyébe a „házastársának, bejegyzett élettársának”,

10. 606. §-ában, 667. § (1) bekezdés d) pontjában és 685. § b) pontjában a „házastárs” szövegrész helyébe a „házastárs, a bejegyzett élettárs”,

11. 607. § (4) bekezdésében, 615. § (2) bekezdésében, 616. § (1) bekezdésében, 616. § (2) bekezdésében, 616. § (3) bekezdés második mondatában és 671. § (1) bekezdésében a „házastárs” szövegrész helyébe a „házastárs vagy a bejegyzett élettárs”,

12. 608. § (1) és 617. § (3) bekezdésében az „és házastárs” szövegrész helyébe a „házastárs és bejegyzett élettárs”,

13. 609. § (1) bekezdésében a „házastársnak” szövegrész helyébe a „házastársnak, bejegyzett élettársnak”,

14. 613. § (3) bekezdésében a „házasság” szövegrész helyébe a „házasság vagy bejegyzett élettársi kapcsolat” szöveg, a „házastárssal” szövegrész helyébe a „házastárssal vagy bejegyzett élettárssal”,

15. 615. § (2) bekezdésében a „házasságot köt” szövegrész helyébe a „házasságot köt, vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít”,

16. 616. § (3) bekezdésében a „Mind a házastárs” szövegrész helyébe a „Mind a házastárs, mind a bejegyzett élettárs” szöveg, a „házastársa haszonélvezeti jogának” szövegrész helyébe a „házastársa, bejegyzett élettársa haszonélvezeti jogának”,

17. 616. § (4) bekezdésében és 667. § (3) bekezdésében a „házastársat” szövegrész helyébe a „házastársat, és a bejegyzett élettársat”,

18. 661. §-ában a „házastársát” szövegrész helyébe a „házastársát, bejegyzett élettársát”,

19. 663. § (1) bekezdés c) pontjában a „vagy házastársának” szövegrész helyébe a „házastársának vagy bejegyzett élettársának”,

20. 663. § (2) bekezdésében a „Házastársát” szövegrész helyébe a „Házastársát vagy bejegyzett élettársát” szöveg, a „házastársi” szövegrész helyébe a „házastársi, bejegyzett élettársi”,

21. 665. § (2) bekezdésében a „házastársat” szöveg helyébe a „házastársat vagy a bejegyzett élettársat”,

22. 667. § (2) bekezdés első mondatában a „házasságkötés” szövegrész helyébe a „házasságkötés, a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése”,

23. 667. § (2) bekezdés második mondatában a „házasságkötés” szövegrész helyébe az „ilyen kapcsolat”,

24. 667. § (2) bekezdésében a „házasságból” szövegrész helyébe a „házasságból, bejegyzett élettársi kapcsolatból” szöveg, a „házasságot kötött” szövegrész helyébe a „házasságot kötött, bejegyzett élettársi kapcsolatot létesített”,

25. 670. § (2) bekezdésében a „házastársával” szövegrész helyébe a „házastársával, bejegyzett élettársával”,

26. 679. § (3) bekezdésében a „házastárs” szövegrész helyébe a „házastárs, és a bejegyzett élettárs” szöveg, a „házastársi” szövegrész helyébe a „házastársi, vagy bejegyzett élettársi” szöveg lép.

(2) A Csjt.

a) 7. § (2) bekezdésében a „házasság” szövegrészek helyébe a „házasság vagy bejegyzett élettársi kapcsolat”,

b) 22. § (2) bekezdésében az „újból házasságot köt” szövegrész helyébe az „újból házasságot köt vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít”,

c) 37. § (2) bekezdésében a „nyilatkozó” szövegrész helyébe a „tizenhatodik életévét betöltött nyilatkozó”,

d) 60. § (1) bekezdésében és a 61. § (4) bekezdésében a „házastársa” szövegrész helyébe „házastársa vagy bejegyzett élettársa”,

e) 64. § (2) bekezdésében a „házastársat és az elvált házastársat, a házastárs és az elvált házastárs” szövegrész helyébe a „házastársat, elvált házastársat, bejegyzett élettársat, elvált bejegyzett élettársat, a házastárs és az elvált házastárs, illetve bejegyzett élettárs és elvált bejegyzett élettárs” szöveg lép.

(3) Az At.

a) 3. § (2) bekezdés d) pontjában a „kötni” szövegrész helyébe a „kötni, vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesíteni” szöveg, 3. § (2) bekezdés f) pontjában a „házasságkötéséhez” szövegrész helyébe a „házasságkötéséhez, bejegyzett élettársi kapcsolat létesítéséhez” szöveg, 3. § (2) bekezdés g) pontjában a „házasságkötése” szövegrész helyébe a

„házasságkötése vagy bejegyzett élettársi kapcsolata létesítése” szöveg, a „házasságkötésének” szövegrész helyébe a „házasságkötésének vagy a felek bejegyzett élettársi kapcsolata létesítésének”,

b) 4. § (3) bekezdésében a „házasságkötését” szövegrész helyébe a „házasságkötését, bejegyzett élettársi kapcsolatának anyakönyvezését”,

c) 8. § (1) bekezdésében, a 41/A. § (1) bekezdésében, valamint a 42/A. § (1) bekezdésében a „házasságkötési” szövegrész helyébe a „házasságkötési valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló”,

d) 12. § (2) bekezdésében a „házassága” szövegrész helyébe a „házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata”,

e) 13. § (1) bekezdésében az „és házasságkötési eljárásban” szövegrész helyébe a „házasságkötési, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló eljárásban”,

f) 15. § (2) bekezdésében a „Nem magyar állampolgár és a külföldön élő magyar állampolgár házасulók esetén a házасulók egyike” szövegrész helyébe az „A házасulók egyike – ha magyarországi lakcímmel nem rendelkezik –”,

g) 25. § (1) bekezdésében az „ünnepélyes” szövegrész helyébe a „méltóságteljes”,

h) 28/A. § (2) bekezdésében a „lakóhelyét” szövegrész helyébe a „lakóhelyét, annak hiányában tartózkodási helyét”,

i) 30/A. § (3) bekezdésében az „és házasságkötési” szövegrész helyébe a „házasságkötési és a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésére irányuló”,

j) 32. § (1) bekezdés d) pontjában, a 35. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a 36. § (1) bekezdés b) pontjában a „lakóhelyét” szövegrész helyébe az „a lakóhely településének a nevét”,

k) 36. § (1) bekezdés d) pontjában a „házastársának” szövegrész helyébe a „házastársának vagy bejegyzett élettársának” szöveg, a „házasságkötés” szövegrész helyébe az „a házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének” szöveg, a „házasság” szövegrész helyébe a „házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat”,

l) 37. § (1) bekezdés bevezető szövegében, b) pontjában és (2) bekezdése bevezető szövegében a „házasságkötést” szövegrész helyébe a „házasságkötést, a bejegyzett élettársi kapcsolatot”,

m) 38. § (1) és (2) bekezdésében a „házasságkötését” szövegrész helyébe a „házasságkötését, bejegyzett élettársi kapcsolatát”,

n) 39. § (1) bekezdésében a „lakóhely” szövegrész helyébe a „lakóhely, annak hiányában tartózkodási hely” szöveg, a „házasságkötéséről” szövegrész helyébe a „házasságkötéséről, bejegyzett élettársi kapcsolatáról”,

o) 40. § (4) bekezdésében a „házasságkötés” szövegrész helyébe a „házasságkötés, a bejegyzett élettársi kapcsolat” szöveg lép.

(4) Az Nytv. 17. § (2) bekezdés b) pontjában az „a házasságkötés helye” szövegrész helyébe az „a házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helye” szöveg lép.

(5) Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 20. § (3) bekezdésében a „házastárs” szövegrész helyébe a „házastárs, bejegyzett élettárs” szöveg lép.

(6) Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 171. § (4) bekezdés a) pont ac) és ae) alpontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

[Reprodukciós eljárás céljából történő női ivarsejt-adományozás esetén a (2) bekezdés szerinti felajánlás történhet meghatározott recipiens számára történő felhasználásra is az alábbi feltételek együttes fennállása esetén: az adományozó a recipiens]

„ac) testvérenek házastársa (bejegyzett élettársa, élettársa) vagy”

„ae) házastársa (élettársa) testvérének házastársa (bejegyzett élettársa, élettársa),”
[aki megfelel a 171. § (1) bekezdésében foglaltaknak.]

(7) A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 45. § (2) bekezdés e) pontjában a „házastársa” szövegrész helyébe a „házastársa, bejegyzett élettársa” szöveg, a 45. § (2) bekezdés a) és g) pontjában a „házastársának” szövegrész helyébe a „házastársának, bejegyzett élettársának” szöveg lép.

(8) A statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény 10. § (4) bekezdésében az „és a bíróságok” szövegrész helyébe a „, bíróságok és a közjegyzők” szöveg lép.

(9) Az Nmtvr. 62/D. § (3) bekezdésében a „házastársával” szövegrész helyébe a „házastársával vagy bejegyzett élettársával” szöveg, a „házassága” szövegrész helyébe a „házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata” szöveg lép.

18. § (1) Hatályát veszti a Csjt.

a) 2. § (3) bekezdésében az „, az erre rendelt hivatalos helyiségben” szövegrész,

b) 2. § (4) bekezdése.

(2) Hatályát veszti az At.

a) 3. § (2) bekezdés f) pontjában a „magyar menekültügyi hatóság által” szövegrész,

b) 22. § (3) bekezdése,

c) 30/B. § (1) bekezdésében az „és a Magyar Tudományos Akadémia szerkesztésében megjelentetett” szövegrész.

(3) 2010. február 1-jén hatályát veszti az e törvény 5. §-át megelőző alcím, az 5-15. § és a 17. §. E § 2010. február 2-án hatályát veszti.”

III.

A Tv. alkotmányellenessége

A pontokba szedett részletes tárgyalás előtt megjegyzendő, hogy a Tv. nincs összhangban az egész anyagi világba beleírt renddel, tehát nem szolgálja az egész emberiség javát. Ez pedig minden jogszabály lényegéhez hozzátartozik, erre irányul benne foglaltan és kifejezetten is (lásd: emberi méltóság) az Alkotmány is.

Alaposan elemezve a Tv. az alábbiakban foglaltak szerint alkotmányellenes.

1. A Tv. 1-3. §-ai a „bejegyzett élettársi kapcsolat” létrejöttével és joghatásaival kapcsolatos rendelkezéseket foglalják magukban. E szabályozás értelmében „bejegyzett élettársi kapcsolat” akkor jön létre, ha az anyakönyvvezető előtt együttesen jelenlévő két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személy személyesen kijelenti, hogy egymással bejegyzett élettársi kapcsolatot kíván létesíteni. Kiskorú részére „bejegyzett élettársi kapcsolat” létesítése nem engedélyezhető.¹ A „bejegyzett élettársi kapcsolat” létesítése nyilvánosan, két tanú jelenlétében történik.²

A Tv. 3. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy: „Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, vagy e törvény a rendelkezés alkalmazását nem zárja ki, megfelelően alkalmazni kell a) a házasságra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársi kapcsolatra, b) a házastársra vagy házastársakra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársra vagy bejegyzett élettársakra, c) az

¹ Ld. Tv. 1. § (1)-(2) bek. „Az anyakönyvvezető a kijelentés megtörténte után a bejegyzett élettársi kapcsolatot a bejegyzett élettársi kapcsolatok anyakönyvébe bejegyzi.” [Tv. 1. § (3) bek.]

² Ld. uo. (4) bek. „A bejegyzett élettársi kapcsolatot megelőzően a leendő bejegyzett élettársaknak az anyakönyvvezető előtt nyilatkozniuk kell arról, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuknak legjobb tudomásuk szerint nincs törvényes akadálya, valamint igazolniuk kell, hogy bejegyzett élettársi kapcsolatuk törvényes feltételei fennállnak. A felek valamelyikének közeli halállal fenyegető egészségi állapota esetében a felek nyilatkozata a bejegyzett élettársi kapcsolat törvényes feltételeinek igazolását pótolja, és a bejegyzett élettársi kapcsolat a bejelentés után nyomban létesíthető.” [Tv. 2. § (1)-(2) bek.]

özvegyre vonatkozó szabályokat az elhunyt bejegyzett élettárs túlélő bejegyzett élettársára, d) az elvált személyre vonatkozó szabályokat arra a személyre, akinek bejegyzett élettársi kapcsolatát megszüntették, e) a hajadonra, nőtlenre vonatkozó szabályokat arra a személyre, aki még nem volt házas, és bejegyzett élettársi kapcsolatot még nem létesített, és f) a házaspárra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársakra.” E § (2) bekezdése alapján: „A bejegyzett élettársakra a házastársak által történő közös gyermekké fogadásra vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak. A bejegyzett élettársi kapcsolat apasági vélelmet nem keletkeztet.”

A Tv. 3. §-ának (3) bekezdése szerint: a házastársak névviselésére vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak a bejegyzett élettársakra; bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése esetén a bejegyzett élettárs volt férje nevét a házasságra utaló toldással nem viselheti tovább, és ez a joga akkor sem éled fel, ha a bejegyzett élettársi kapcsolata megszűnt; ha a leendő bejegyzett élettárs a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítését megelőzően házassági névként volt férje nevét vagy családi nevét viseli a házasságra utaló toldással, és házassági nevét nem módosítja másik házassági névviselési formára, a születési családi nevének viselésére jogosult.

A Tv. 3. §-ának (4) bekezdése alapján az emberi reprodukcióra irányuló, külön törvény szerinti eljárásoknak a házastársakra vonatkozó rendelkezései a bejegyzett élettársakra nem alkalmazhatóak.

A Tv. 3. §-ának (5)-(6) bekezdése kimondja: „Ha e törvény a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat fennállásához, illetve a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnéséhez nem állapít meg eltérő jogkövetkezményt, továbbá ha a jogosultság vagy a kötelezettség az özvegyet és az özvegy bejegyzett élettársat megkülönböztetés nélkül megilleti vagy terheli, a családi állapotra vonatkozó nyilatkozat csak olyan formában követelhető meg, hogy a „házas” és „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs” megjelölés együtt szerepeljen. A családi állapotra vonatkozó adatot tartalmazó nyilvántartásban – az anyakönyvi nyilvántartás, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás kivételével – a családi állapotot úgy kell feltüntetni, hogy a „házas” és a „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs” megjelölés együtt szerepeljen.”

A Tv. 4. §-ának (1)-(3) bekezdései a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésére vonatkozó szabályokat tartalmazzák: „(1) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnik a) az egyik bejegyzett élettárs halálával, b) bírósági felbontással vagy c) közjegyző általi megszüntetéssel. (2) A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésére a házasság megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell. (3) A bejegyzett élettársi kapcsolatot a felek közös megegyezése alapján a közjegyző nemperes eljárásban szünteti meg.”

A Tv. 5. §-ának (1) bekezdése alapján a Csjt. 7. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) Érvénytelen a házasság, ha a felek valamelyikének korábbi házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennáll. Érvénytelen a bejegyzett élettársi kapcsolat, ha a felek valamelyikének korábbi házassága vagy bejegyzett élettársi kapcsolata fennáll.”

A Tv. 5. §-ának (2) bekezdése szerint: a Csjt. a 26. §-t követően a következő új 26/A. §-sal egészül ki: „26/A. § (1) Ha a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat fennállásához, illetve a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnéséhez nem állapít meg eltérő jogkövetkezményt, továbbá ha a jogosultság vagy a kötelezettség az özvegyet és az özvegy bejegyzett élettársat megkülönböztetés nélkül megilleti vagy terheli, a családi állapotra vonatkozó nyilatkozat csak olyan formában követelhető meg, hogy a „házas” és „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs”

megjelölés együtt szerepeljen. (2) A családi állapotra vonatkozó adatot tartalmazó nyilvántartásban – az anyakönyvi nyilvántartás, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás kivételével – a családi állapotot úgy kell feltüntetni, hogy a „házas” és a „bejegyzett élettárs”, az „özvegy” és az „özvegy bejegyzett élettárs”, illetve az „elvált” és az „elvált bejegyzett élettárs” megjelölés együtt szerepeljen.”

A Tv. 5. §-ának (5) bekezdése kimondja: a Csjt. 62. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) A házastárs vagy bejegyzett élettárs köteles háztartásában eltartani a vele együtt élő házastársának vagy bejegyzett élettársának olyan tartásra szoruló kiskorú gyermekét (mostohagyermek), akit házastársa vagy bejegyzett élettársa az ő beleegyezésével hozott a közös háztartásba. A tartási kötelezettség mindkét házastársat, illetve bejegyzett élettársat egy sorban terheli.”

A Tv. 5. §-ának (3)-(4) bekezdése és 6. §-a az „élettársi kapcsolat” vonatkozásában tartalmaz szabályokat.

A Tv. 7. §-ának (1)-(3), (5)-(6) bekezdései a „bejegyzett élettársi kapcsolat” bevezetésével szoros, közvetlen összefüggésben módosítják az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: At.) 1. §-ának (2) bekezdését, 2. §-ának (2) bekezdését, 4. §-ának (2) bekezdését, 7. §-ának (1) bekezdését, 11. §-át; a Tv. 7. §-ának (7) bekezdésével pedig ekként az At. 15/A. §-sal egészül ki. A Tv. 8. §-ának (1)-(5) bekezdései, 9. §-ának (1) és (3) bekezdése, 10. §-ának (1)-(3) és (5)-(6) bekezdései, 11-14. §-ai, 15. §-ának (1)-(4) bekezdései szintén a „bejegyzett élettársi kapcsolat” bevezetésével szoros, közvetlen összefüggésben tartalmaznak rendelkezéseket; a Tv. 9. §-ának (2) és (4) bekezdése, 10. §-ának (4) bekezdése az „élettársi kapcsolat” tekintetében jelennek meg (ld. még Tv. 14. §), érintve a „bejegyzett élettársi kapcsolat” szabályozását.

A jogalkotó a Tv. 17. §-ának (1)-(7) és (9) bekezdéseiben foglalt rendelkezésekkel olyan szövegrészbeli módosításokat végez, amely által – az említettek szerint – a „bejegyzett élettársi kapcsolat” intézménye szintén a házasság és a család jogintézményének szintjére lép.

A Tv. általános indokolásának 1. pontja a következőket tartalmazza: „...egészen bizonyos, hogy a[z élettársi kapcsolatok számának] növekedés trendje nem fog változni és az együttélés, valamint családalapítás formájává hazánkban is mind nagyobb számban az élettársi kapcsolat válik.”

Ez azonban semmiképpen sem jelentheti azt, hogy a törvényhozónak a gyakorlathoz kellene igazítania a jogszabályokat. A különböző, vagyon, emberi méltóság vagy élet elleni bűncselekmények egyre nagyobb száma ellenére senki sem gondolja, hogy törvényi keretet kellene biztosítani például a rablógyilkosságnak.

„...a jogalkotónak figyelemmel kell lennie arra is, hogy valamennyi országban erőteljesebben jelentkeznek azok a mozgalmak, amelyek az azonos nemű párok partnerkapcsolatának a különmeműek házasságával való egyenrangúságát kívánják erősíteni.” A Tv. általános indokolásának 4. pontjában foglaltak szerint: „A bejegyzett élettársi kapcsolat joghatásait illetően is általánosságban a Csjt. házasságra vonatkozó szabályai alkalmazandók. Ezzel a törvény tulajdonképpen elismeri a bejegyzett élettársi kapcsolatot családjogi jogintézményként, és csak a házasságtól eltérő szabályokra utal külön a törvény.” „A jogintézmény [bejegyzett élettársi kapcsolat] a házassággal azonos vagyoni jogi, öröklési jogi joghatásokkal jár. ...” („családjogi jogintézmény” – ld. pl. a Tv. 3. §-ához fűzött részletes indokolást).³

³ Vö. 14/1995. (III. 13.) AB határozat, Indokolás II. [„Az utóbbi évtizedekben kultúrkörünkben általában bekövetkezett a homoszexualitás dekriminalizációja; s mozgalmak indultak a homoszexuálisok hátrányos megkülönböztetése ellen. Másrészt változások tapasztalhatók a hagyományos családmodellben is, elsősorban a házasságok tartósságát tekintve. Mindez azonban nem ok arra, hogy a jog eltérjen a házasságnak attól a jogi fogalmától, amely a mai állapothoz vezető hagyományban mindig is élt, és amely a mai jogokban is általános,

2. Az *emberi méltóság* részét – így lényegét is – fogalmilag csak az képez(het)ti, ami méltó az emberhez. Az emberi méltóság, miként az elnevezés mutatja, azon létezők összessége, ami méltó az emberhez. Az emberhez az erkölcsi és (ebből következően) a jogi értelemben vett jó méltó, vagyis az, ami az embert tökéletesíti. Az, ami nem méltó az emberhez (az erkölcsileg rossz), nem tartozik az emberi méltóság körébe, s így az emberi méltósághoz való jog sem terjed ki rá, nem képezi az ún. „általános személyiségi jog” részét. Az, ami nem méltó az emberhez, nem bontakoztatja ki őt, azt, az erkölcsileg rosszat nem foglalja magában a „személyiség szabad kibontakoztatásához való jog”.

A homoszexuális magatartás – az alábbiakban foglaltak miatt – erkölcsileg rossz, ezért nem méltó az emberhez, tehát nem tartozik az emberi méltóság fogalmi körébe, nem terjed ki rá a szabadság. Ennek megfelelően a homoszexuális magatartásra az emberi méltósághoz való jog részét képező (abból származtatott) önrendelkezési jog – általános cselekvési szabadság, személyiség szabad kibontakoztatásához való jog – sem terjed ki, ahhoz nincsen jog. A homoszexuális kapcsolatok (súlyos eltévelyedés) megengedése morális és jogi képtelenség. A szabadság – helyes értelmezés szerint – férfi és nő közötti házasságkötésre, családalapításra terjed ki; ez méltó az emberhez, az emberi méltósághoz való alkotmányos alapjog [Alkotmány 54. § (1) bekezdés] is ezt védi; az a rendelkezés, ami ellentétes ezzel, eme alapjogot is sérti.

Az élet továbbadásának objektív valósága a nemek egymást kiegészítő voltát, a férfi és a nő (a házastársak) egymáshoz rendeltségét tükrözi (a házasságra szóló meghívás már a férfi és a nő természetében adva van). A homoszexuális aktus nem vezet az egymást kiegészítő egyesüléshez, sem az élet továbbadásához, ezért ellentmond annak a hivatásnak, hogy az ember személy voltát az önjándékozásban élje meg. Az ilyen magatartás rendetlen nemi hajlamot erősít meg (erkölcstelen), amelyet az önző, önmagáért való gyönyör megszerzése jellemez; ellene mond az ember – valós és eredeti értelmében vett – szabadságának és méltóságának, az emberi személyről szóló igazságnak.

A homoszexuális magatartások „önmagukban rendetlenek” (erkölcsileg rosszak), ellentétesek a természetes törvénnyel, semmi esetben és semmiféleképpen nem helyeselhetők (nincs olyan eset, amikor jóváhagyhatók lennének). A homoszexuális hajlam objektíve rendetlen. (Ha a magatartás – tárgya miatt – bensőleg rossz, a jó szándék vagy a különös körülmények csökkenthetik a rosszasságot, de nem tudják megszüntetni: a magatartás orvosolhatatlanul rossz, a személy javára nem irányítható, emiatt nem szabad megengedni.)

Az a vélemény, amely szerint a homoszexuális aktus „azonos értékű”, vagy legalábbis „éppen úgy”, illetve „hasonlóan” „elfogadható”, mint a házastársi szerelem nemi kifejezése, közvetlenül és rendkívül károsan hat a társadalomban (pl. az ifjúság körében) a család természetéről és jogairól kialakult felfogásra.

A homoszexuális személyeket ért jogtalanságokra (például rossz szándékú megszólásokra és erőszakos cselekményekre) adott válasz semmiképpen nem vezethet el addig a felfogásig, hogy a homoszexuális hajlam nem rendetlen állapot. A homoszexuális magatartásra, tehát ilyen irányú cselekmények végrehajtására senki sem formálhat semmiféle jogot. Ugyanúgy, ahogy az egészséges irányú heteroszexuális beállítottságú embernek sincs joga a nyilvános házakat végigfetrengeni vagy másképpen bűnös kapcsolatot folytatni. A hetero- és homoszexuális személyek is arra kaptak meghívást, hogy tiszta életet éljenek.

Egyedül és kizárólag a házasságban lehet jó a nemiséggel járó képességek használata: a szexuális aktus kizárólagos helye a házasság; ezen kívül mindig súlyos bűn. A házasságon kívüli szexuális kapcsolatok súlyosan sértik a házasság méltóságát, lerombolják a család eszméjét, gyöngítik a hűség iránti érzéket; ellentétesek az erkölcsi törvénnyel. A szexualitás a

---

továbbá amely a köztudat és köznyelv házasság-fogalmával összhangban van. A mai alkotmányok és a házasságra és családra vonatkozó rendelkezései összefüggéséből levezethetően a magyar Alkotmány is, a férfi és nő közötti házasságot tartja értéknek, és azt védi. (Alkotmány 15., 67., 70/J. §)”.]

férfi és a nő házastársi szeretetére van rendelve, megmaradva az igaz mértéktartás keretei között. A házassági szövetségben a férfi és a nő az egész élet olyan közösségét hozza létre egymással, amely természeténél fogva a házasfelek javára, gyermekek nemzésére és nevelésére irányul; a házastársak kölcsönösen, teljesen és kizárólagosan, visszavonhatatlan végleges elköteleződéssel átadják, odaajándékozzák magukat és elfogadják egymást. Az államnak az alaptörvénye alapján (is) ezt az intézményt kell elismernie [Alkotmány 15. §, 54. § (1) bekezdés].⁴

Az *emberi méltóság* vonatkozásában az alábbiak hangsúlyozandók:

Az ember lelke és szellemi képességei, értelme és akarata következtében szabadsággal fölruházott lény (személy), ura magatartásának (képes uralkodni magán). Ez a szabadság alapozza meg felelősségét. Az értelemmel és szabad akarral rendelkező ember, annyiban, amennyiben ennek birtokában van, felelős magatartásáért (cselekményéért vagy mulasztásáért). Az ember azonban nem önmagától, elszigetelten, mindössze önmagáért való, hanem társas, közösségi mivoltában létező valóság. A szabadságot az emberek közötti kapcsolatokban gyakoroljuk; az ehhez való jog elválaszthatatlan az ember méltóságától. Ennek megfelelően az ember, az emberi élet, az emberi méltóság nem pusztán személyes, hanem közösségi érték is. Az ember kibontakozása, kiteljesedése, boldogsága is ezen valóságában valósul (valósulhat) meg. Az erkölcsileg rossz, önártó magatartás emiatt is sérti a közösséget; az egyén része a közösségnek, s ha a rész sérül, akkor az egész is csorbát szenved.

Az ember közösségi kapcsolataiban is hajlik a rosszra (konkupiszcencia), az irigység, a gonoszság gyakran megkísérti a megigazult embert is. Értelme és szabad akarata által (kegyelemmel) azonban képes legyőzni a kísértéseket és elkerülni a bűnöket, s ha esendőségénél fogva mégis megbotlik, az említettek szerint felelősség terheli, amiről lelkiismerete is tanúskodik.

Az ember értelménél fogva keresi, s köteles is keresni az igazságot, a jót, amelyhez – ha megtalálta – ragaszkodnia kell. Ez következik szabadságából, erkölcsiségéből. Az ember szabadon jut el az igazság megismerésére és az abban való életre (teszi a jót és kerüli a rosszat), amely folyamat az ő kibontakoztatása, kiteljesedése, végső soron: a teljes és boldog tökéletességre jutása. Erre irányul az ember, ez méltó hozzá, mert szabadsággal fölruházott lény.

A *szabadság*, sajátosan emberi magatartások jellemzőjeként, az értelemben és az akaratban gyökerező hatalom: cselekedni vagy nem cselekedni, ezt vagy azt tenni, megfontolt magatartásokat önállóan tanúsítani. Az emberben a szabadság az igazságban és a jóságban való növekedés és érlelődés ereje, ami tökéletességét akkor éri el, amikor a legfőbb jóra, az Igazságra irányul. Ez az irányultság hozza el az ember igaz szabadságát, a szív békéjét, nyugalját, amelyre valójában minden ember vágyik.

Igaz szabadság csak a jó, az igazság és az igazságosság szolgálatában lehetséges. Az ember minél inkább teszi a jót, annál szabadabbá válik. Az engedetlenség és a rossz választása visszaélés a szabadsággal és a bűn rabszolgaságába vezet. A rosszra valójában nincsen szabadság, mert azzal voltaképpen elveszítjük magát a szabadságot.

Az ember szabadsága (a szó igazi értelmében), korlátoltsága és esendősége ellenére, tehát nem foglalja magában a bármit-mondás és a bármit-tevés „jogát”. Az a „jog”, ami nem való

⁴ Ld. Hámori Antal, *Vélemény az azonos neműek „házasságáról”, a bejegyzett élettársi kapcsolat szabályozásáról – az Alkotmánybíróság határozatainak tükrében*, in *Családi Jog* 6 (2008/1) 20-31.; Hámori Antal, *A jog a család szolgálatában (az Egyház társadalmi tanításának tükrében, alkotmányjogi vonatkozásokkal)*, in *A közjó az Egyház társadalmi tanításában*, Szerk. Beran Ferenc, Bp. 2008. Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója (169) 31-42.; Hámori Antal, *Az azonos neműek „házasságkötéséről” szóló „törvény”-javaslat alkotmányjogi reflexiója*, in *Vigilia* 73 (2008/3) 230-233.; Hámori Antal, *A bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló „törvény”-javaslat és alkotmányjogi határai*, in *Magyar Kurír* 97 (2007) 13 (www.magyarurir.hu – 2007. december 4.); Hámori Antal, *Az azonos neműek „házasságkötéséről” szóló „törvény”-javaslatról*, in *Magyar Kurír* 97 (2007) 6 (www.magyarurir.hu – 2007. november 7.).

az emberi méltósághoz, az ember méltóságához, ami nem méltó az emberhez, valójában nem is jog, hanem annak elfajulása, a bűn szolgálata.

Az emberiség történelme kezdettől fogva a szabadság rossz használatából született elnyomásokról és szerencsétlenségekről tanúskodik. Az ember, ha elszakad az erkölcsi törvénytől, megkárosítja a saját szabadságát, önmagát köti meg, megszakítja a testvériséget a hozzá hasonlókkal és föllázad az (isteni) igazság ellen.

Ám az ember lelkiismerete mélyén olyan törvényt fedez föl, amelyet nem ő ad önmagának (hanem Isten); engedelmisséggel tartozik iránta, s e törvény hangja a kellő pillanatban fölhangzik szívében; mindig arra szólítja, hogy szeresse és cselekedje a jót, kerülje a rosszat. Az ember méltósága, hogy megtartja ezt a törvényt. A lelkiismeret tanúsítja az igazság tekintélyét, hivatkozva a legfőbb Jóra, akinek vonzását érzi az emberi személy, és elfogadja parancsait.

Az *erkölcsi lelkiismeret az értelem ítélete*, aminek segítségével az ember fölismeri egy konkrét – következő, folyamatban lévő vagy már tanúsított – magatartás erkölcsi minőségét. Az emberi személy méltósága magában foglalja és megköveteli az erkölcsi lelkiismeret helyességét. Az erkölcsi lelkiismeret *összetevői*: az erkölcsiség alapelveinek ismerete (szünderészisz), ezek alkalmazása a konkrét helyzetben az érvek és értékek gyakorlati megfontolása által, s az ítélet a tanúsítandó vagy már tanúsított magatartásokról.

A lelkiismeret teszi lehetővé a *felelősség vállalását* a tanúsított magatartásokért. A lelkiismereti ítélet állásfoglalása a remény és a megtérés záloga; tanúsítva az elkövetett bűnt, bocsánatkérésre, a lehetőség szerinti jóvátételre, további jótettekre és kegyelemmel az erények szüntelen gyakorlására készlet.

A lelkiismeretnek *biztosnak*, az erkölcsi ítéletnek *világosnak* kell lennie. A helyesen formált lelkiismeret *igaz és igazmondó*; ítéleteit az *értelmet követve* hozza meg, összhangban a teremtői bölcsesség által akart igaz jóval. A lelkiismeret *nevelése*, amely az egész emberi élet feladata, *nélkülözhetetlen*. Az *okos nevelés* erényre tanít; *szabadságot ad és meghozza a szív békéjét*.

Az ember néha ugyan kerül olyan körülmények közé, amelyek bizonytalanná teszik az erkölcsi ítéletet és megnehezítik a döntést, de az embernek mindig azt kell keresnie, ami helyes és jó.

Az embernek mindig engedelmeskednie kell lelkiismerete biztos ítéletének: ha tudva és akarva ellene cselekednék, önmagát ítélné el. Ám megtörténik, hogy az erkölcsi lelkiismeret a tudatlanság állapotában van, és téves ítéleteket hoz tanúsítandó vagy már tanúsított magatartásokról. Ez a tudatlanság gyakran beszámítható a személyi felelősség mérlegelésénél, de nem mentesít minden esetben a felelősség alól; például akkor, amikor „az ember nem fordít elég gondot az igaz és a jó keresésére, és a lelkiismeret a bűn megszokása következtében lassanként szinte megvakul” (ilyen esetben az ember felelős a rosszért, a lelkiismeret elveszíti méltóságát – mert vétkeken téves). Az erkölcsi lelkiismeretnek a tévedéseitől való megszabadulásért azonban akkor is fáradozni kell, ha az elkövetőnek nem számítható be az általa elkövetett rossz. A *lelkiismeret szabadsága* ugyanis soha nem az igazságtól, hanem mindig az *igazságban való szabadság*.

Összefoglalóan tehát: az, ami nem jó, ami nem tökéletesíti, nem bontakoztatja ki, és nem boldogítja az embert (az erkölcsileg rossz, például a homoszexuális magatartás), nem méltó az emberhez, s ezért nem tartozik az emberi méltóság fogalmi körébe; azt pedig, ami nem méltó az emberhez, nem szabad megtenni és megengedni (akkor sem, ha a lelkiismeret nem vétkeken téves – ha az elkövető esetleg nem felelős); ennek megfelelően a magyar Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdésében szereplő emberi méltósághoz való jog, és az alkotmánybíróági értelmezés szerint is abból levezetett (annak szerves részeként tekintett) ún. „önrendelkezési jog” nem foglalja magában az ártást (így az önártást sem); az emberi méltósághoz való jog

csak az emberhez méltó magatartásokra terjed és terjedhet ki; az emberhez nem méltó magatartásra nem lehet igényt támasztani, mert ahhoz való jog nincs.

3.1. Álláspontom szerint az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében, 7. §-ának (1) bekezdésében, 15. §-ában, 16. §-ában, 54. §-ának (1) bekezdésében, 66. §-ának (1)-(3) bekezdéseiben, 67. §-ának (1)-(3) bekezdéseiben, 70/D. §-ának (1)-(2) bekezdésében és 70/J. §-ában foglalt rendelkezésekből is az következik, hogy az államnak a házasság és a család szabályozásával a férfinak és a nőnek egymással az egész élet olyan kizárólagos és kölcsönös, szeretetteljes közösségét, bensőséges egységét létrehozó magatartását kötelessége és felelőssége elismerni, elősegíteni, támogatni és védelmezni, amely szerint e közösség – amint arra az Alkotmánybíróság is rávilágít határozatával – természeténél fogva a házaspár javára, gyermekek nemzésére és nevelésére irányul.⁵ Ez rendeltetett, s ekként ez alkalmas arra, hogy megfelelően legyen biztosítva a házastársak, a férj és a feleség egyenlő méltóságának és a kiskorú gyermek érdekének (javának) érvényesülése, a társadalom jövője, illetőleg az emberi faj szaporodása és fennmaradása (a közjó és az igazságosság követelménye).

Ezek a célok egyértelműen mutatják, hogy a házasságkötés, a házasság és a család szabályozása szempontjából a „heteroszexuálisok” a „homoszexuálisok”-kal (avagy a férfiak a nőkkel) nem képeznek összehasonlítható (homogén) alanyi kört;⁶ például: két férfi ivarsejtjeiből nem származik utód, és két nő ivarsejtjeiből sem (a férfi és a nő egészíti ki egymást, ők lesznek egy testté); ezért nincs – a jelenlegi magyar szabályozás szerint sem – megkülönböztetés (különösen alkotmányellenes diszkrimináció) közöttük (házasságot csak

⁵ Ld. 14/1995. (III. 13.) AB határozat, Indokolás II.: „...a házasság intézménye kultúránkban és jogunkban is hagyományosan férfi és nő életközössége. Ez az életközösség tipikusan közös gyermekek születését és a családban való felnevelését célozza, amellett, hogy a házastársak kölcsönös gondoskodásban és támogatásban élésének is kerete.”.

⁶ Ld. uo. /a házasság eredeti és tipikus rendeltetéséből folyóan a házastársak különeműsége a házasság fogalmi eleme és feltétele; „A legfontosabb emberi jogi nemzetközi egyezmények szövegezéséből is az következik, hogy a házasságot férfi és nő életközösségeként fogják fel: a házasságkötés szabadságát a férfi és a nő jogaként határozzák meg, míg más jogok vonatkozásában ilyen különbségtétel nélkül a »személyek« a jogalanyok. [Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 16. cikk; A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmány 23. cikk; Európai Emberi Jogi Egyezmény 12. cikk. Az Európai Emberi Jogi Bíróság megerősítette ezt az értelmezést, Rees Judgement of 17 October 1986, Series A(1987) p.19.]”; a homoszexualitás tekintetében az utóbbi évtizedekben kultúrkörünkben általában bekövetkezett dekriminalizáció, a homoszexuálisok hátrányos megkülönböztetése ellen indult mozgalmak, illetőleg a hagyományos családmodellben is (elsősorban a házasságok tartósságát tekintve) tapasztalható változások nem adnak okot arra, hogy a jog eltérjen a házasságnak attól a jogi fogalmától, amely a mai állapothoz vezetett hagyományban mindig is élt, és amely a mai jogokban is általános, továbbá amely a köztudat és köznyelv házasság-fogalmával összhangban van; a mai alkotmányok és a házasságra és családra vonatkozó rendelkezései összefüggésből levezethetően a magyar Alkotmány is, a férfi és nő közötti házasságot tartja értéknek, és azt védi; „mivel a házasság intézménye az Alkotmányban külön, nevesített védelmet élvez, és általánosan elismert jogi fogalma szerint a házasság férfi és nő életközössége, a férfiak és a nők külön-külön képezik a jogalanyoknak azt a homogén csoportját, amelyet az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a hátrányos megkülönböztetés elkerülése érdekében azonos módon kell kezelni. Az Alkotmány csak a különeműek közötti házasságkötés feltételei egyenlő szabályozásának követelményét támasztja a jogalkotóval szemben, ami nem foglalja magában az azonos neműek házasságának jogi lehetőségét. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezés nem valósít meg nem szerinti, sem pedig egyéb helyzet szerinti különbségtételt, s ezért nem sérti az Alkotmány 70/A. §-át. A kifogásolt rendelkezés az Alkotmány 66. §-ának (1) bekezdésével nem hozható összefüggésbe, hiszen nem érinti a férfiak és a nők egyenjogúságát. A Csjt.-nek a házasságot különeműek kapcsolatára korlátozó előírása ugyanis férfiak és nők számára egyaránt tiltja a házasságkötést velük azonos neműekkel. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Csjt. támadott rendelkezése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítványt elutasította.”; a 75/2007. (X. 19.) AB határozat kimondja: „Az Alkotmánybíróság korábban már értelmezte az Alkotmány 15. §-ában szereplő házasság fogalmát [14/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82.]. Ebben a határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy »általánosan elismert jogi fogalma szerint a házasság férfi és nő életközössége« [14/1995. (III. 13.) AB határozat, ABH 1995, 82, 84.]. Az Alkotmánybíróság szerint e megfogalmazásból következik, hogy a hatályos magyar Alkotmány egy férfi és egy nő életközösségét tartja olyan értéknek, amely alkotmányos védelmet élvez.” – Indokolás III. 3./.

egy férfi és egy nő köthet egymással), és a jogalkotó nem fűzhet ugyanolyan joghatásokat az azonos neműek életközösségéhez, mint a különeműek házasságkötéséhez, házasságához, családalapításához.

A jogalkotónak az említett célok érvényesülése érdekében kell komoly és hathatós lépéseket tennie. A megkülönböztetést, egész pontosan az alkotmányellenes megkülönböztetést az eredményezné, ha a jogalkotó nem venné figyelembe – miként az Alkotmánybíróság is utal rá – a férfi és a nő közötti természetes különbséget.⁷ Ennek megfelelően a szabadság – miként említettem – férfi és nő közötti házasságkötésre, családalapításra terjed ki; ez méltó az emberhez, az emberi méltósághoz való alkotmányos alapjog is ezt védi, az a rendelkezés, ami ellentétes ezzel, az Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdését is sérti.

Azok a vélemények, amelyek szerint az azonos neműeknek „joguk van” a házasságkötéshez, „kvázi házasságkötéshez”, családalapításhoz, figyelmen kívül hagyják, illetve nem kellő mértékben veszik tekintetbe („elmozzák”) a férfi és a nő közötti természetes különbséget, az előzőekben hivatkozott célokat és követelményeket.

A férfi és a nő közötti természetes különbséget és az ebből következő követelményeket kellőképpen figyelembe vevő és nem vevő álláspontok (a különeműek házasságkötésével, családalapításával járó joghatásokat az azonos neműek életközösségéhez kapcsolni nem szándékozó és szándékozó vélemények) egymást fogalmilag kizárják; mégpedig a fentiekben kifejtettek szerint akként, hogy csak a férfi és nő közötti házasságkötés és családalapítás alkotmányos.⁸

A házasságkötés és a családalapítás szabályozása nem tartalmazhat olyan rendelkezést, amely a férfi és a nő közötti természetes különbséget, a házasság és a család rendeltetését, célját (finis operis és nem finis operantis) figyelmen kívül hagyja, azaz „megengedi” az azonos neműek „házasságkötését”, „kvázi házasságkötését”, „családalapítását” (az a józan észnek is ellentmond, önkényes, és a közjó súlyos sérelmével jár, a házasság és a család intézményét is aláássa); az ilyen szabályozás alkotmányellenes: az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében foglalt diszkriminációt tiltó rendelkezést is sérti.

3.2. A házasfelek (a férj és a feleség) és a gyermekek java, az Alkotmány 15. §-a szerinti védendő jogtárgyak: „a házasság és a család intézménye” az Alkotmány egészének értéktartalma szerint is (komplex módon) megkövetelik, hogy az állam *fokozott* védelmet és támogatást biztosítson e közösségnek, amely a társadalom alapvető, lényeges egysége.⁹ Az Alkotmánybíróság megfogalmazása szerint: „A társadalmat alkotó polgárok legalapvetőbb és legtermészetesebb közössége a házasság és a család.”¹⁰ „Az Alkotmány 15. §-ában írt védelem magában foglalja továbbá azt a követelményt is, hogy az állam ne csupán a fennálló házasságokat védje, hanem olyan jogi környezetet teremtsen (pl. a házasságban élőknek olyan előnyöket nyújtson), amely arra ösztönzi polgárait, hogy a lehetséges együttélési formák közül a házasságot válasszák és családot alapítsanak.”¹¹

⁷ Ld. 14/1995. (III. 13.) AB határozat, Indokolás II. („A férfi és nő egyenjogúságának addig van értelme, amíg a férfi és nő közötti természetes különbséget elismerjük, s erre figyelemmel valósul meg az egyenjogúság.”).

⁸ Ld. uo.

⁹ Ld. pl. Alkotmány 2. § (1) bek., 8. § (1)-(2) és (4) bek., 15-16. §, 54. § (1) bek., 56. §, 66. § (1)-(3) bek., 67. § (1)-(3) bek., 70/D. § (1)-(2) bek., 70/E. § (1)-(2) bek., 70/F. § (1)-(2) bek., 70/J. §; 14/1995. (III. 13.) AB határozat, Indokolás II., 65/2007. (X. 18.) AB határozat, Indokolás III. 3. („A házasság intézményét az állam arra tekintettel is részesíti alkotmányos védelemben, hogy elősegítse a házastársak számára a közös gyermekkel is rendelkező család alapítását. Ez a magyarázata annak, hogy az Alkotmány 15. §-a együtt említi a védelem két tárgyát: »A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.«”).

¹⁰ Ld. 4/1990. (III. 4.) AB határozat, Indokolás III. 2.; idézi: 995/B/1990. AB határozat (1993. október 4.), Indokolás III.; és 1097/B/1993. AB határozat (1996. február 20.), Indokolás III. 2. Vö. pl. 1976. évi 8. tvr. 2. § 23. cikk 1., 1976. évi 9. tvr. 2. § 10. cikk 1.

¹¹ Ld. 154/2008. (XII. 17.) AB határozat, Indokolás IV. 3.2.1.

3.3. A házasság rendeltetése, célja szoros alkotmányjogi összefüggésben áll azzal a nemzetközi jogilag is releváns követelménnyel, amelyet a magyar jogrendszer is „a kiskorú gyermek érdekének elsődlegessége” („a gyermek »mindenek felett álló« érdeke”) alapelveként ír elő:

a) A Csjt. kimondja, hogy „e törvény alkalmazása során *mindenkor* a kiskorú gyermek érdekére figyelemmel, jogait biztosítva kell eljárni”¹². Ezzel a törvényalkotó a kiskorú gyermekkel összefüggő valamennyi jogviszony elsődleges rendező elvévé a gyermek érdekét tette. A „mindenkor” szó a gyermek érdekének elsődlegességét fejezi ki az őt érintő jogviszonyokban, amit az Egyezmény a gyermek „mindenek felett álló” érdekei (the child's best interests) megfogalmazásban tartalmaz.¹³ Az Egyezmény 3. cikke kimondja, hogy a szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenek felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.¹⁴ A preambulumban az is szerepel, hogy „a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után” egyaránt. Az Egyezmény 7. cikke – egyebek mellett – arról szól, hogy a gyermeknek joga van ahhoz, hogy szülei neveljék; az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy ezt a jogot (is) hazai törvényhozásuknak és a tárgyra vonatkozó nemzetközi okmányokban vállalt kötelezettségeiknek megfelelően érvényre juttassák. A gyermeknek a családi (mindkét szülőjével – apjával és anyjával – való) kapcsolatához fűződő jogát az 5., a 8-11., a 18. cikkek és a 27. cikk 2. bekezdésének rendelkezései is kifejezik.¹⁵

b) A kiskorú gyermek érdekének elsődlegessége azonban nem pusztán családjogi alapelv (a gyermeki jogok a jogrendszer egészét átfogják); az Alkotmány 67. §-ának (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családja, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges; ezeknek a követelményeknek valamennyi jogában, és a társadalmi élet minden területén (pl. szociálpolitika, oktatásügy, egészségügy) érvényesülniük kell¹⁶. Az Alkotmány 67. §-ának (2) bekezdése alapján a szülőket megilleti az a jog, hogy a gyermeküknek adandó nevelést megválasszák; a 15. § szerint a Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét; a 16. § kimondja, hogy a Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit; a 70/J. § alapján a Magyar Köztársaságban a szülők, gondviselők kötelesek kiskorú gyermekük taníttatásáról gondoskodni. Véleményem szerint ezek a rendelkezések szintén kifejezik a gyermek „mindenek felett álló” érdekét, a mindkét szülőjével, apjával és anyjával való kapcsolatához fűződő alapvető jogát (az Alkotmány is szülőkről, családról, apáról és anyáról, férjéről és feleségről szól), amit a Csjt. számos részletrendelkezésében („a bontójogtól kezdve a gyámságig”) – nem beszélve a gyermekvédelmi törvényről – megjelenít, és azt a

¹² Ld. Csjt. 1. § (2) bek.

¹³ Ld. KÖRÖS András, *Alapelvek*, in *A családjog kézikönyve*, Szerk. KÖRÖS András, Bp. 1995. HVG-ORAC Lap- és Könyvk. 13., 15-16. (2000. I. 15., 17-19.); és KISS Éva, *A ENSZ gyermekjogi egyezményének (ENSZ 1989. november 20. New York) családjogi tárgyú rendelkezései*, in *A családjog kézikönyve*, Szerk. KÖRÖS András, Bp. 1995. HVG-ORAC Lap- és Könyvk. 794-799., 801-805. (2000. II. 799., 801-812.).

¹⁴ Vö. Egyezmény 9. cikk 1. és 3. bek., 18. cikk 1. bek., 21. cikk, 37. cikk c) pont, 40. cikk 2. bek. b) pont (iii).

¹⁵ Ld. még pl. a Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet; a Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában, az 1980. évi október 25. napján kelt, az 1986. évi 14. törvényerejű rendelettel kihirdetett szerződés végrehajtásáról szóló 7/1988. (VIII. 1.) IM rendelet; BRÁVÁCS Ottóné, *A gyermek jogellenes külföldre vitele*, in *A családjog kézikönyve*, Szerk. KÖRÖS András, Bp. 1995. HVG-ORAC Lap- és Könyvk. 805-830. (2000. II. 812-835.).

¹⁶ Ld. KÖRÖS A., *Alapelvek*, 16. (18.).

bírói gyakorlat is következetesen szem előtt tartja.¹⁷ Az Alkotmány 7. §-ának (1) bekezdése pedig tartalmazza, hogy a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.

Az azonos neműek „pótházassága”, „családjogi jogintézménye” – alapvető értékeket is elhomályosítva – nyilvánvalóan ellentétben áll ezzel a kötelezettséggel is: a törvény alkalmazása során *mindenkor* a kiskorú gyermek érdekében figyelemmel, jogait – a megfelelő, az egészséges *testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez* szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való *alkotmányos alapjogát* is [Alkotmány 67. § (1) bek.] – biztosítva kell eljárni.¹⁸

3.4. Összefoglalva: az azonos neműek „kvázi házasságkötését”, „családalapítását” megengedő rendelkezések sértik az Alkotmány 7. §-ának (1) bekezdését, 15. §-át, 16. §-át, 54. §-ának (1) bekezdését, 67. §-ának (1) bekezdését, 70/A. §-ának (1) bekezdését, és a jogállamiság alkotmányos követelményével sem egyeztethetőek össze [Alkotmány 2. § (1) bek.].

4.1. Véleményem szerint az Országgyűlés a Tv.-nyel a két ember közötti, házasságon kívüli életközösség Alkotmánybíróság által – a 14/1995. (III. 13.) AB határozatban és a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatban – megvont határait is megsértette. A Tv. ugyanis a „bejegyzett élettársi kapcsolat” intézményét a házasság és a család (Alkotmány 15. §) jogintézményéhez *nagyon* hasonló, *szinte teljesen* azonos tartalmú intézményként jeleníti meg.¹⁹

Az Alkotmánybíróság kötelező²⁰ határozatai szerint az egy férfi és egy nő életközösségét magában foglaló házasság jogintézménye az, ami kifejezett, nevesített alkotmányi védelmet élvez: „a magyar Alkotmány is, a férfi és nő közötti házasságot tartja értéknek, és azt védi”,²¹ „a hatályos magyar Alkotmány egy férfi és egy nő életközösségét tartja olyan értéknek, amely alkotmányos védelmet élvez”.²²

Nyilvánvalóan alkotmányellenes az a szabályozás, amely szerint a házasságon kívüli életközösség elnevezésében ugyan különbözik a házasságtól, de joghatásait (tartalmát, lényeges jellemzőit) tekintve egyező, illetve *szinte teljesen* azonos azzal.²³

¹⁷ Ld. pl. Csjt. 1. § (1)-(2) bek., 18. § (1)-(3) bek., 35. § (1) és (3) bek., 69. § (1) bek., 71. § (1) bek., 72. § (1) bek., 72/A. § (1)-(2) bek., 72/B. § (1)-(3) bek., 75. § (1)-(2) bek., 77. § (1) bek., 78. § (1) bek., 79. § (1)-(2) bek., 80. § (1)-(2) bek., 81. § (1) bek., 83. § (1)-(2) bek., 91. § (3) bek., 92. § (1)-(3) bek.; Gyvt. [pl. 2. § (1) bek.: „A gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhivatalok, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálat, más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.”]; 2299/B/1991. AB határozat (1992. november 9.); Legfelsőbb Bíróság 24., 19., 17. sz. Irányelvek; KÖRÖS A., *Alapelvek*, 16. (17.); KISS É., *Az ENSZ gyermekjogi egyezményének (ENSZ 1989. november 20. New York) családjogi tárgyú rendelkezései*, 795-796., 798., 802., 804-805. (2000. II. 803-812.).

¹⁸ A büntetőjogi védelemhez ld. például a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 195. §-ának (1) bekezdését: „A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, aki e feladatából folyó kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”.

¹⁹ Ld. pl. 1. § (1) bek.: „anyakönyvvezető előtt”; 1. § (3) bek.: „anyakönyv”; 1. § (4) bek.: „nyilvánosan, két tanú jelenlétében”; 3. § (1) bek. a)-f) pontok: „házasságra vonatkozó szabályokat”, stb. „... megfelelően alkalmazni kell” – vö. uo. (2)-(4) bek.; 3. § (5)-(6) bek.: „családi állapotra vonatkozó”; 4. § (1) bek. b) pont: „bíróági felbontás”; 4. § (2) bek.: „A bejegyzett élettársi kapcsolat megszűnésére a házasság megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell.”; továbbá: 5. § (1)-(2) bek., 7. § (1)-(3), (5)-(7) bek., 8. § (1)-(5) bek., 9. § (1), (3) bek., 10. § (1)-(3), (5)-(6) bek., 11-14. §§, 15. § (1)-(4) bek., 17. § (1)-(7), (9) bek.

²⁰ Ld. Abtv. 27. § (2) bek.

²¹ Ld. 14/1995. (III. 13.) AB határozat, Indokolás II.

²² Ld. 75/2007. (X. 19.) AB határozat, Indokolás III. 3.

²³ Ld. 14/1995. (III. 13.) AB határozat, Indokolás II.

4.2. A hátrányos megkülönböztetés tilalma²⁴ nem azt jelenti, hogy az államnak el szabad ismernie, még kevésbé azt, hogy el kellene ismernie az emberhez nem méltó, ártalmas, rendetlen magatartást, azt, ami a józan észnek²⁵ ellentmond (önkényes), például az azonos neműek szexuális kapcsolatát, életközösségét (a „heteroszexuálisok” a „homoszexuálisok”-kal, avagy a férfiak a nőkkel²⁶ az élettársi kapcsolat szabályozása szempontjából sem képeznek összehasonlítható alanyi kört: a két alanyi kör nem homogén, hanem más, különböző például az élet továbbadása és a gyermek nevelése,²⁷ de az emberhez méltó magatartás²⁸ szempontjából is; a nem támogatandó nem egyenlő, nem azonos a még inkább nem támogatandóval, azaz a „heteroszexuális” élettársi kapcsolat a „homoszexuális” élettársi kapcsolattal,²⁹ a nem azonos társadalmi, közösségi hatású, jelentőségű kapcsolatok nem egyenlők; az államnak nemcsak joga, hanem alkotmányi kötelezettsége is, hogy a jogalkotás és a jogalkalmazás során figyelembe vegye az emberek között ténylegesen meglévő különbségeket³⁰). Az pedig kifejezetten és kirívóan aláássa a házasság intézményét, sérti az Alkotmány 15. §-át, ezért alkotmányellenes, ha az állam támogatja a homoszexuális kapcsolatot (pl. házassági és családi jogi joghatással); az állam így önkényesen jár el, és ellentmondásba kerül sajátos kötelességeivel. (Más kérdés, hogy az állam nem rendeli büntetni a homoszexuális magatartást.) Megjegyzendő: az államnak egyébként sem az élettársi kapcsolatot kell támogatnia, hanem a házasságot (Alkotmány 15-16. §, 67. §, 70/J. §).

Hangsúlyozandó továbbá: a homoszexuális hajlamú emberekkel is tisztelettel, együttérzéssel és gyöngédséggel kell bánni. Nem a hajlam, hanem az alkalmasint ebből fakadó cselekmények végrehajtása az, amit helyteleníteni, és a társadalomra is károsnak kell ítélni. Kerülni kell az igazságtalan, önkényes megkülönböztetés minden formáját; ez azonban nem vezethet a homoszexuális magatartás jóváhagyásához, elismeréséhez, még kevésbé támogatásához, a férfi és a nő közötti természetes különbség figyelmen kívül hagyásához, mert az – az említettek szerint – súlyosan sérti a közjót (alkotmányellenes).

4.3. A Tv. általános indoklásában említett tendencia, az élettársi kapcsolatok növekedése szintén nem ok arra, hogy az állam – például a „bejegyzett élettársi kapcsolat” elismerésével, támogatásával – a házasság és a család intézményét aláássa, tovább gyengítse, alapvető erkölcsi értékeket még inkább elhomályosítson. Ugyanúgy, ahogy a vagyon- és életellenes bűncselekmények szaporodása sem ok arra, hogy az állam a bűnüldözést mérsékelje vagy megszüntesse. Ellenkezőleg: a kedvezőtlen változások éppen azt indokolják, sőt kifejezetten szükségessé teszik, és az Alkotmány 15. §-a alapján is megkövetelik, hogy az állam az Alkotmány 15. §-a által védett házasság intézményét még jobban támogassa, erősítse, védelmezze (a józan észnek és a közjónak ez felel meg).³¹ A szóban forgó szabályozás viszont a házasság intézménye ellen hat, sérti az Alkotmány 15. §-át, ezért alkotmányellenes.

4.4. Mind a férfi és a nő, mind a gyermek – nemzetközi jogilag is védett – érdeke, egészséges fejlődése és egyenlő méltósága,³² mind pedig a társadalom jövője és az emberi faj szaporodása, fennmaradása (a közjó és az igazságosság követelménye) azt kívánja, hogy az állam – miként (a kifejtettek szerint) az Alkotmányunk is megköveteli – a házasság és a család intézményéhez fűzzön házasság- és családjogi joghatást, azaz ne az egyéb kapcsolatokhoz. Az ezzel ellentétes szabályozás sérti az Alkotmány 15. §-át is, alkotmányellenes.

²⁴ Ld. Alkotmány 70/A. § (1) bek.

²⁵ Vö. uo. 54. § (1) bek.

²⁶ Ld. „férfi és nő közötti természetes különbség”.

²⁷ Vö. Alkotmány 15-16. §, 66. § (2)-(3) bek., 67. § (1)-(3) bek., 70/D. § (1)-(2) bek., 70/J. §.

²⁸ Ld. uo. 54. § (1) bek.; és a fentiekben: (e beadvány) Indokolás III. 2., 3.1.

²⁹ Vö. Alkotmány 15. §.

³⁰ Ld. uo. 15-16. §, 66. § (2)-(3) bek., 67. § (1)-(3) bek., 70/J. §.

³¹ Ld. 14/1995. (III. 13.) AB határozat, Indokolás II.

³² Ld. Alkotmány 54. § (1) bek.

4.5. Az alkotmányozó az Alkotmány 15. §-ában és az Alkotmánybíróság a 14/1995. (III. 13.) AB határozat indokolásának II. fejezetében nem azért védi a házasság intézményét, hogy aztán e határozat indokolásának III. fejezetében foglaltak lerombolják azt (a taláros testület nem önellentmondásos követelményt kívánt megfogalmazni): „bejegyzett élettársi kapcsolat” szabályozásával sem lehet megsérteni az Alkotmányt (pl. 15. §-át).

A Tv. szerint a „bejegyzett élettársi kapcsolat” *szinte teljesen* egyező joghatásokkal bír, mint a házasság és a család jogintézménye. Ez a szabályozás aláássa a házasság és a család jogintézményét, kifejezetten sérti azt: figyelmen kívül hagyja a férfi és a nő közötti természetes különbséget; kioltja (semlegesíti) az Alkotmány 15. §-ában foglalt követelményt (ellentétben van a házasság és a család kiemelt, fokozott, alkotmányos értékének és védelmének az Alkotmányban is megfogalmazott tételével).

Egy alkotmányos követelmény úgy is sérelmet szenvedhet, hogy a jogalkotó a jogi szabályozással (a jogi környezettel) ellehetetleníti annak érvényesülését: az, ami kiemelt, alkotmányos védelmet élvez, illetén már nem részesül ebben a védelemben, mert a „jogi környezet” tartalmilag semlegesíti azt (a különbség a két jogintézmény között az alkotmányos védelmi szinthez képest minimálisra zsugorodott, amely már nem képes biztosítani az Alkotmány által megkövetelt védelmi szintet).

Az Alkotmánybíróság által a 14/1995. (III. 13.) AB határozat indokolásának III. fejezetében felállított követelmény az élettársi életközösségben együtt élők vonatkozásában fogalmazódott meg anélkül, hogy a testület a házasság és a család jogintézményét – és ezzel az Alkotmány 15. §-át – sérteni kívánta volna. A Tv. azonban a kifejtettek szerint túlmegy ezen: eléri azt a szintet, amely kioltja a házasságot és a családot megillető alkotmányos, azaz kiemelt védelmet (tartalmilag megszűnik a házasság és a család eltérő, megfelelő, alkotmányos védelme).

Az Alkotmánybíróság a 14/1995. (III. 13.) AB határozat indokolásának III. fejezetében nem az élettársi kapcsolat szabályozásának a házasság és a család jogintézményéhez való közelítést fogalmazta meg követelményként, hanem az azonos neműek kapcsolata szabályozásának az élettársi kapcsolat szabályozásához történő közelítését.

4.6. Az Alkotmánybíróság 154/2008. (XII. 17.) AB határozata is tartalmazza, hogy az Alkotmány a házasságot és a családot a magyar társadalom egyik alapintézményének tekinti; a házastársak különeműsége fogalmi eleme a házasságnak, amelyből „következően a házasságkötéshez való – az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből levezetett – jog is csak a különböző nemű párokat illeti meg.” – a házasság intézményét egy férfi és egy nő életközösségeként védi az Alkotmány 15. §-a.³³ A testület felfogása szerint azonban nemcsak a heteroszexuális, hanem *a homoszexuális irányultság is az emberi méltóság lényegéhez tartozik* („szétválasztásukra, az érintett személyek méltóságának nem egyenlő kezelésére kivételes indokok szükségesek. Ilyen például a házassághoz való jog tekintetében a homoszexuális irányultság megkülönböztetése...”).³⁴

A 154/2008. (XII. 17.) AB határozat szerint: az Alkotmánybíróság gyakorlata és álláspontja „összhangban áll a legfontosabb emberi jogi nemzetközi egyezmények rendelkezéseivel, amelyek a házasságot szintén férfi és nő életközösségeként fogják fel...”,³⁵ a házasságkötés, valamint a családalapítás joga alkotmányos alapjog [vö. Alkotmány 8. § (2) bekezdés, 15. §, 54. § (1) bekezdés].³⁶

Az Alkotmánybíróság megállapította: „a jogalkotó a házasság intézményét nem szüntetheti meg, a házasságkötést nem teheti lehetetlenné, és a házasság esetleges feltételeit, akadályait is rendkívüli körülménnyel kell meghatározni”; „Az Alkotmány 15. §-ában

³³ Ld. 154/2008. (XII. 17.) AB határozat, Indokolás IV. 1.1.

³⁴ Ld. uo.

³⁵ Ld. uo. 1.2.

³⁶ Ld. uo. 1.3.

megfogalmazott intézményvédelmi kötelezettségből azonban az is következik, hogy az állam nem teremthet olyan törvényi helyzetet sem, amely a házaspárokat összességében hátrányosabb helyzetbe hozza a nem házasság személyekkel, párokkal szemben. Mindezeket túlmenően pedig az, hogy a Magyar Köztársaság védi a házasság intézményét, pozitív viszonyulást, aktivitást és támogatást is feltételez. ...³⁷

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban az önrendelkezési jogból nem csupán a házasságkötéshez való jog vezethető le, hanem az élettársi kapcsolat létesítése is szorosan e joghoz kötődik. A határozat értelmében „Az a tény azonban, hogy a magyar Alkotmány – a nemzetközi egyezményekkel összhangban – csak a házasság intézményének biztosít kifejezett alkotmányos védelmet, alapot teremt arra, hogy a törvényhozó a házastársak és a házasságkötést mellőző élettársak jogviszonyát eltérően szabályozza.”³⁸ „Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is megállapítja, hogy az Alkotmányból nem a házassági kötelék mint együttélési forma »egyedüli« (kizárólagos), hanem a »különös« (kiemelt, *alkotmányos* szintű) védelme vezethető le, vagyis az alaptörvény nem zárja ki más, a házasságtól eltérő párkapcsolatok *törvényi* szintű oltalmát. A jogalkotónak tehát, figyelembe véve a különféle párkapcsolatok jogi rendezettség iránti igényét, lehetősége van a házasságon kívül más együttélési formákat is elismerni és törvényi szintű védelemben részesíteni.”³⁹

A határozat szerint „nem alkotmányellenes sem az, ha a jogalkotó bizonyos joghatásokat kizárólag a házassághoz kapcsol, sem pedig az, ha a házasságra vonatkozó egyes szabályokat – esetről esetre mérlegelve és azok tartalmát, az esetleges eltéréseket pontosan megjelölve – más együttélési formára is alkalmazni rendel, mindaddig, ameddig ezt az együttélési formát tartalmilag nem azonosítja a házassággal.”⁴⁰

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a megsemmisített – a bejegyzett élettársi kapcsolatáról szóló 2007. évi CLXXXIV. – „törvény”-nek az örökbefogadásra vonatkozó szabályai különművek vonatkozásában nem elegendők arra, hogy a „bejegyzett élettársi kapcsolat” és a házasság érdemi különbségét megalapozzák;⁴¹ továbbá: „Az a tény, hogy a házastársak összetartozásukat a külvilág felé házasságkötésük időpontjától kezdve közös név viselésével is kifejezhetik, míg a bejegyzett élettársaknak erre nincs módjuk, nem tekinthető olyan súlyúnak, mint amely a két jogintézmény (a házasság és a BÉK) egyértelmű elhatárolására alkalmas lenne. A névviselés szabályainak különbsége a házasság és a BÉK lényegileg azonos tartalmát és funkcióját nem érinti.”⁴²

Az Alkotmánybíróság „a házasság és a BÉK között kifejezetten fenntartott különbségek egyikét sem tudta olyan lényegesnek értékelni, mint amelyből a jogalkotó szándéka egyértelműen igazolható lenne abban a vonatkozásban, hogy a BÉK új jogintézményét a magyar jogrendszerben a házasság intézményétől egyértelműen el kívánta volna határolni.”⁴³ A taláros testület következtetése szerint a megsemmisített „törvény” a házassággal ugyan nem minden elemében és részletszabályában, de lényeges jellemzőit tekintve azonos tartalmú és funkciójú jogviszonyt létesít, más elnevezés alatt, a különböző és az azonos nemű párkapcsolatok számára egységesen, differenciálatlanul. Az Alkotmánybíróság szerint a megkülönböztetés indokolatlan hiánya az Alkotmány 70/A. §-ában deklarált alkotmányos egyenlőség sérelméhez vezet.⁴⁴

³⁷ Ld. uo.

³⁸ Ld. uo. 1.4.

³⁹ Ld. uo.

⁴⁰ Ld. uo.

⁴¹ Részletesen ld. uo. 3.1.1.

⁴² Ld. uo. 3.1.2. (BÉK = „bejegyzett élettársi kapcsolat”).

⁴³ Ld. uo.

⁴⁴ Ld. uo. 3.2.

„A házasságon kívül, de bejegyzett élettársi kapcsolatban együtt élők jogai és kötelezettségei tekintetében azonban az Alkotmánybíróság alapvető különbséget lát a különböző nemű és az azonos nemű személyek vonatkozásában.”⁴⁵

„...a BÉK a különmeműek számára a házasság mint jogintézmény megkettőzésének tekinthető. [...] E két intézmény elválasztása a különmeműek esetében szigorúbb alkotmányossági mércét kíván. A jogalkotó által választott [...] jogi megoldás következtében azonban a férfi és nő házasságának valódi konkurenciát jelentene a BÉK. A BÉK alkotmányossági megítélését ez a veszély alapvetően befolyásolja. Az Alkotmánybíróság szerint a házasságra vonatkozó intézményvédelmi kötelezettség nem pusztán a »házasság« elnevezésre vonatkozik. Az Alkotmány alapján a házasságot tartalmi jellemzői tekintetében is valóságos védelem illeti meg. Ahhoz a tényhez, hogy »a Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét«, az Alkotmány ereje és kiemelt jogforrási helye kapcsolódik. Ha az Alkotmány 15. §-ában rögzített intézmény és egy törvénnyel védett intézmény azonos helyet foglalhatna el, akkor az »alkotmányi védelem« azonossá válna a »törvényi védelemmel«. Az Alkotmány azonban a legmagasabb szintű jogforrás a jogrendszerben, törvényi szinten tehát nem lehet alkotmányos intézményekkel azonos, új intézményeket létrehozni.”

„Az Alkotmány 15. §-ában írt védelem magában foglalja továbbá azt a követelményt is, hogy az állam ne csupán a fennálló házasságokat védje, hanem olyan jogi környezetet teremtsen (pl. a házasságban élőknek olyan előnyöket nyújtson), amely arra ösztönzi polgárait, hogy a lehetséges együttélési formák közül a házasságot válasszák és családot alapítsanak. A házasságot a versengő életmodellekkel szemben csak úgy tudja hatékonyan védeni a jogalkotó, ha az attól eltérő modelleket valóban eltérően is szabályozza. Ilyen értelemben pedig az alkotmányos védelmi kötelezettség kiüresítésének veszélyével jár, továbbá jogbizonytalanságot is okoz, ha a különmeműek számára két, jogi tartalmát tekintve azonos, csupán elnevezésében különböző intézmény áll rendelkezésre kapcsolatuk állami közreműködéssel történő elismerésére. Egyrészt arról van tehát szó, hogy a különmeműek vonatkozásában az azonos funkciójú házasság és BÉK »felcserélhető« jogintézményeknek tekinthetők, másrészt arról is, hogy ez a jogi helyzet, az alkotmányos és a törvényi védelem egy szintre hozása az Alkotmány 15. §-át tartalmában és jelentőségében is sérti. A házasságnak biztosított alkotmányos védelem fenntartása érdekében a házasságkötést tudatosan és akaratlagosan mellőző együttélés nem kaphat egy generális utaló szabály közvetítésével ugyanolyan oltalmat, mint a házasság maga. A házasságot megillető jogok és kötelezettségek teljes spektruma a házasságkötési joggal rendelkező, azonban a házasságkötést mellőző személyek számára nem nyitható meg. Egy ilyen döntés a házasság alkotmányos «leértékelését» eredményezné, társadalmi-intézményi jelentőségének csökkentésével járna, ami alkotmányosan nem elfogadható.”⁴⁶

„Az Alkotmánybíróság e körben végezetül hangsúlyozza: A jogalkotónak továbbra is lehetősége van arra, hogy a *de facto* élettársi kapcsolatok körén belül, esetről esetre mérlegelve, egyes jogi tényekhez (pl. tartós életközösség, az élettársi kapcsolat hatósági nyilvántartásba vétele, teljes vagyonközösség, gyermek születése) speciális joghatásokat fűzzön. Alkotmányosan tehát nem kizárt, hogy a jogalkotó a *de facto* élettársi viszony és a házasság mellett a különmemű párok más együttélési formáját is törvényi védelemben részesítse, tehát, hogy e két jogintézmény mellett egy – lényegét tekintve – köztes intézményt is létrehozson. Egy ilyen jogintézmény létrehozásának a kötelezettsége azonban sem az általános cselekvési szabadságból, sem az Alkotmány más rendelkezéséből nem következik kényszerítően. Egyes élettársi tényállásokra nézve – ha azok a házasságon belüliekhez hasonlóak – elfogadható a közvetett jogi szabályozás is, azaz egy utaló szabályon keresztül a Csjt., a Ptk., vagy más törvény hasonló (analóg) szabályának a felhívása és alkalmazni

⁴⁵ Ld. uo.

⁴⁶ Ld. uo. 3.2.1.

rendelése. Az azonban nem fogadható el, hogy egyetlen generális utaló szabállyal a törvényhozó a jogrendszer egészének a házasságra, a házastársakra stb. – tehát a házasság intézményére – vonatkozó összes szabályát felhívja és «megfelelően» alkalmazni rendelje, rábízva ezzel a jogalkalmazó fórumokra, hogy eseti mérlegeléssel kivételesen eltekintsenek egy-egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásától. Ez a megoldás még a vagyoni jogban is súlyos jogbizonytalansághoz vezethet, a személyi státuszjogokat, a személyállapotot érintő kérdésekben (ahol a szabályozás *kogens*, sőt *imperatív*) azonban a jogbiztonság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] követelménye alapján megengedhetetlen.⁴⁷

Az Alkotmánybíróság szerint „A házasság, mint alapvető társadalmi intézmény alkotmányi védelmének fentebb kifejtett követelménye azonban értelemszerűen nem érvényesül azok vonatkozásában, akik azonos neműek következtében nem köthetnek egymással házasságot. Míg a különmű párok esetében a «házasság vagy élettársi kapcsolat» szabad választás kérdése, addig az azonos neműek jogi lehetőség hiányában nem dönthetnek úgy, hogy a házasság kötelékébe lépnek az élettársi viszony helyett. Hangsúlyozva tehát, hogy bár a házasságon kívüli párkapcsolati formák védelmének kötelezettsége sem a különböző neműek, sem pedig az azonos neműek vonatkozásában nem vezethető le az államnak az Alkotmány 15. §-ában foglalt, a házasság és család védelmét előíró «intézményvédelmi kötelezettségéből», az azonos neműek tartós párkapcsolata számára azonban az elismerés és a védelem igénye – mivel ők házasságra nem léphetnek – az emberi méltósághoz való jogból [Alkotmány 54. § (1) bekezdés], és az abból származtatott önrendelkezési jogból, az általános cselekvési szabadságból, illetve a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogból [8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990, 42, 45.] levezethető. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság korábbi határozatában – az azonos nemű élettársak vonatkozásában – megfogalmazta: »[k]ét személy tartós életközössége megvalósíthat olyan értékeket, hogy az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevételére alapján az együtt élő személyek nemétől függetlenül igényt tarthat jogi elismerésre« (14/1995. AB határozat, ABH 1995, 82, 84.). Az azonos neműek számára a bejegyzett élettársi kapcsolat a *de facto* élettársi viszonyhoz képest valódi – eddig számukra nem biztosított – elismerést és jogi védelmet nyújtana. Egy ilyen – a *de facto* élettársi kapcsolathoz képest privilegizált – jogintézmény célja egyfelől a regisztráció lehet, ami az élettársi viszony fennállásának bizonyítását könnyíti meg. Másfelől a törvényhozó az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatát, mint jogi keretet lényeges alanyi – személyi és vagyoni – jogosultságokkal és kötelezettségekkel, mint tartalmi elemekkel töltheti ki olyan mértékben, hogy ezáltal számukra új személyi státusz keletkezzen. E körben lehetősége van arra, hogy miután a házastársakra vonatkozó szabályokat részleteiben áttekintette, azok közül a *megfelelőket* alkalmazni rendelje az azonos nemű bejegyzett élettársakra is, illetve, hogy az egyenlő méltóságú személyként történő kezelés követelményét szem előtt tartva a szexuális irányultságból adódó különbségeket figyelembe vegye...»⁴⁸

Az Alkotmánybíróság kifejtette: „A házasságkötési joggal rendelkező különböző nemű személyek helyzetét az azonos neműek regisztrált élettársi kapcsolata nem befolyásolja, különösen nem sérti, vagy veszélyezteti. A házasság támogatására, védelmére, ösztönzésére vonatkozó – az Alkotmány 15. §-ából következő – állami intézményvédelmi kötelezettség ugyanis kizárólag azok vonatkozásában értelmezhető, akik házasságkötési joggal és lehetőséggel rendelkeznek. Csak az ő esetükben nem lehet alkotmányosan létrehozni egy, a házassággal «majdnem» azonos tartalmú más jogviszonyt. Az azonos nemű személyek számára azonban, akik az Alkotmány alapján házasságot nem köthetnek, a jogalkotónak az Alkotmány korlátai között biztosítani kell egymás irányában a házastársakéhoz hasonló olyan jogállást, amely az egyenlő méltóságú személyként kezelésüket biztosítja [9/1990. (IV.

⁴⁷ Ld. uo.

⁴⁸ Ld. uo. 3.2.2.

25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48-49.]. Egy ilyen új jogintézmény nem sérti, nem is veszélyezteti a házasság Alkotmány által kiemelten védett helyzetét (az Alkotmány 15. §-át), illetve a különböző neműeknek szintén az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből levezetett házasságkötéshez való jogát. Az államot terhelő, a házasság és a család védelmére vonatkozó intézményi védelem (elismerés, támogatás) kötelezettsége az Alkotmány alapján az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatának törvényi elismerésétől függetlenül továbbra is fennáll. A hagyományos forma, a különneműek házassága nem kerül hátrányosabb helyzetbe azért, hogy az azonos nemű bejegyzett élettársak – az ilyen kapcsolat természetéből adódó különbségek fenntartása mellett – a házastársakéhoz hasonló pozícióba kerülnek.”⁴⁹

Az Alkotmánybíróság végül összefoglalóan megállapította: a megsemmisített törvény 1. §-a azáltal, hogy „homogén csoportként kezeli a különböző és az azonos nemű személyek párkapcsolatait, továbbá *generális* utaló szabálya (2. §-a), amely a bejegyzett élettársi közösség jogintézményét a lényeges tartalom (joghatások) tekintetében azonossá teszi a házassággal, sértik az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, a 15. §-át, illetve a 70/A. § (1) bekezdését. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogalkotónak kötelessége egyértelműen és világosan meghatározni az egyes jogintézmények rendeltetését, a hasonló jogintézményeket egymástól elhatárolni. A jogalkotó e kötelezettségének jelen esetben nem tett eleget, nem differenciált megfelelően, és így nem különítette el felismerhető módon sem a BÉK-et a házasságtól, sem a különböző, illetőleg az azonos neműek BÉK-jét egymástól. Nincs tehát alkotmányos lehetőség arra, hogy törvény a házasság alkotmányosan védett intézményével felcserélhető jogintézményt hozzon létre azok számára, akik házasságkötési joggal rendelkeznek.”⁵⁰

Az Alkotmánybíróság az egységes „törvényi” szabályozás miatt, a jogbiztonság követelményére tekintettel a „törvény” egészét megsemmisítette: „A BÉK lényegi tartalmát közvetett módon meghatározó §-ok alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése miatt a jogintézmény egésze kiüresedne, alkalmazhatatlanná válna, ezért a jogbiztonság követelményére tekintettel a törvény egészét meg kellett semmisíteni...”⁵¹ „Mivel az Alkotmánybíróság a BÉK tv. egészét megsemmisítette, ezért az Alkotmány további rendelkezéseinek az indítványozók által állított sérelmét, illetve a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelmet nem vizsgálta.”⁵²

Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indokolásában egyebek mellett rámutatott arra, hogy a „házasság”-gal azonos vagy hozzá „hasonló” védelem semmilyen más élettársi kapcsolatot sem illethet meg: „A különneműek közöttit azért nem, mert konkuráló kapcsolatként jönne szóba, az azonos neműek közöttit pedig azért nem, mert az nem hoz(hat) létre olyan családot, amely »tipikusan közös gyermekek születését és családban való felnevelését célozza.«...”; a szabályozás nem veszélyeztetheti „az állam Alkotmány 15. §-ában írt – házasságvédelmi állami kötelezettségét.”; „... az Alkotmány 15. §-ában a házasság (és a család) védelmére vonatkozó állami intézményvédelmi kötelezettség nem merülhet ki annak pusztá regisztrálásában, hogy a házasság és a család intézménye válságban van, s különösen nem jelentheti azt, hogy ha már válságban van, emeljünk fel hozzá, teremtsünk meg vele azonos, vagy hozzá hasonló (jog)intézményeket. Az állam – az Alkotmány 15. §-ából folyó – intézményvédelmi kötelezettsége elsődlegesen abban áll, hogy a házasságot – mint a különnemű személyek tartós életközösségén nyugvó »érték«-et – minden rendelkezésre álló eszközzel és módon (akár pozitív diszkriminációval is) segítse és

⁴⁹ Ld. uo.

⁵⁰ Ld. uo. 4.

⁵¹ Ld. uo.

⁵² Ld. uo. 5.

támogassa. Azon kell munkálkodnia, hogy mind a házasság, mind a család a társadalom természetes alapintézményeként újra megtalálja értékhorozó szerepéhez igazodó helyét.”⁵³

Dr. Kiss László véleménye szerint az „azonos nemű személyek bejegyzett élettársi kapcsolatát szabályozó törvény” „csak addig nem tekinthető alkotmányellenesnek, ameddig az az Alkotmány 15. §-ának érvényesülését – az abban »értékként« védett házasságot, s az ilyen házasságra épülő családot – nem veszélyezteti.” – „a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézményének létrehozása önmagában nem alkotmányellenes mindaddig, amíg az lényegi tartalmi elemeiben nem válik azonossá, vagy hasonlónvá a házasság intézményével.”⁵⁴

Dr. Balog Elemér alkotmánybíró párhuzamos indokolásában megfogalmazta: a határozati „indokolás IV. 3.2.1. pontjának azt a részét, amely a házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat elválasztása során szigorúbb alkotmányos mércét kíván, további, az Alkotmány 15. §-ából levezethető indokokkal” látja „alátámasztottnak.” – kitérve többek között arra is, hogy „az államnak a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézménye szabályozásakor hangsúlyozottan figyelemmel kell lennie arra, hogy ne csökkentse a házasság alkotmányos jogintézményének már meglévő, a jogrendszer által biztosított védelmi szintjét, így a házasság alkotmányos értékként való védelme továbbra is biztosított maradjon.”, fontosnak tartja azt is, hogy „a házasság (ezen keresztül a házasság felek) és a család, mint alkotmányos védelem alatt álló, és egymással a legszorosabb kapcsolatban álló jogintézmények számára a törvényalkotó által különböző jogterületeken biztosított kedvezmények (pl. adókedvezmények), preferenciás szabályozások (pl. különböző családtámogatási formák) továbbfejlesztése útján továbbra is kifejezze az alkotmányosan védett és az ekként nem védett jogintézmények közötti különbséget.”⁵⁵

Dr. Bragyova András alkotmánybíró különvéleménye szerint a megsemmisített „törvény” nem alkotmányellenes.⁵⁶

4.7. A 154/2008. (XII. 17.) AB határozat tartalmát meghatározó legalapvetőbb tétel tehát az, hogy „a homoszexuális irányultság is az emberi méltóság lényegéhez tartozik”,⁵⁷ az (azonos nemű személyek) élettársi kapcsolat(ának) létesítése (is) szorosan az önrendelkezési joghoz kötődik,⁵⁸ „az Alkotmányból nem a házassági kötelék mint együttélési forma »egyedüli« (kizárólagos), hanem a »különös« (kiemelt, *alkotmányos* szintű) védelme vezethető le”, „az alaptörvény nem zárja ki más, a házasságtól eltérő párkapcsolatok *törvényi* szintű oltalmát.”⁵⁹

Nézetem szerint azonban az emberi méltóság részét – lényegét is – fogalmilag csak az képez(het)ji, ami méltó az emberhez, azaz az erkölcsi és (ebből következően) a jogi értelemben vett jó. Így például, mivel a homoszexuális magatartás erkölcsileg rossz, az nem tartozik az emberi méltóság fogalmi körébe, az nem méltó az emberhez, arra nem terjed ki a szabadság. Ebből adódóan a homoszexuális magatartásra az emberi méltósághoz való jog részét képező (abból származtatott) önrendelkezési jog – általános cselekvési szabadság, személyiség szabad kibontakoztatásához való jog – sem terjed ki, ahhoz nincsen jog. A

⁵³ Ld. uo., Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indokolása, 2.

⁵⁴ Ld. uo. 3.

⁵⁵ Ld. uo., Dr. Balog Elemér alkotmánybíró párhuzamos indokolása.

⁵⁶ Ld. uo., Dr. Bragyova András alkotmánybíró különvéleménye, 1-3.

⁵⁷ Ld. uo., Indokolás IV. 1.1.

⁵⁸ Ld. uo. 1.4., vö. uo. 3.2.2.: „az azonos neműek tartós párkapcsolata számára azonban az elismerés és a védelem igénye – mivel ők házasságra nem léphetnek – az emberi méltósághoz való jogból [Alkotmány 54. § (1) bekezdés], és az abból származtatott önrendelkezési jogból, az általános cselekvési szabadságból, illetve a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogból [8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990, 42, 45.] levezethető. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság korábbi határozatában – az azonos nemű élettársak vonatkozásában – megfogalmazta: »[k]ét személy tartós életközössége megvalósíthat olyan értékeket, hogy az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevételére alapján az együttélő személyek nemétől függetlenül igényt tarthat jogi elismerésre« (14/1995. AB határozat, ABH 1995, 82, 84.).”

⁵⁹ Ld. uo. 1.4.

homoszexuális kapcsolatok (súlyos eltévelyedés) megengedése morális és jogi képtelenség. A szabadság – helyes értelmezés szerint – férfi és nő közötti házasságkötésre terjed ki; ez méltó az emberhez, az emberi méltósághoz való alkotmányos alapjog [Alkotmány 54. § (1) bekezdés] is ezt védi; az a rendelkezés, ami ellentétes ezzel, eme alapjogot is sérti.

Álláspontom szerint a határozat koncepcióján belül is alaptalan, hogy az azonos nemű személyek számára „a jogalkotónak az Alkotmány korlátai között biztosítania kell egymás irányában a házastársakéhoz hasonló olyan jogállást, amely az egyenlő méltóságú személyként kezelésüket biztosítja”.⁶⁰ A testület szerint „Egy ilyen új jogintézmény nem sérti, nem is veszélyezteti a házasság Alkotmány által kiemelten védett helyzetét (az Alkotmány 15. §-át), illetve a különböző neműeknek szintén az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből levezetett házasságkötéshez való jogát. Az államot terhelő, a házasság és a család védelmére vonatkozó intézményi védelem (elismerés, támogatás) kötelezettsége az Alkotmány alapján az azonos neműek bejegyzett élettársi kapcsolatának törvényi elismerésétől függetlenül továbbra is fennáll. A hagyományos forma, a különneműek házassága nem kerül hátrányosabb helyzetbe azáltal, hogy az azonos nemű bejegyzett élettársak – az ilyen kapcsolat természetéből adódó különbségek fenntartása mellett – a házastársakéhoz hasonló pozícióba kerülnek.”⁶¹

A határozat koncepciójához képest jó, hogy a különnemű (házasságkötési joggal rendelkező) személyek „bejegyzett élettársi kapcsolat”-a – valamelyest – vissza lett szorítva,⁶² az azonban, hogy az azonos nemű személyek „bejegyzett élettársi kapcsolata” közelebb „lehet” a házassághoz, mint a különneműek élettársi kapcsolata, sőt „biztosítandó” a házassághoz „hasonló” (majdnem azonos tartalmú) „jog”-intézmény, azaz, hogy az azonos neműek „jog”-intézménye „értékesebb”, mint a különneműek élettársi kapcsolata (helyesen: „kevésbé rossz”), erkölcsi és jogi abszurdum. Az élet továbbadására képes házasságon kívüli párkapcsolat nem rosszabb, mint az arra nem képes (a rosszabb a homoszexuális kapcsolat).

4.8. Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a kritika tárgyává tett álláspontot vizsgálja felül.

4.8.1. Önellentmondás az, hogy az értéktelenebb (az élet továbbadására nem képes, homoszexuális kapcsolat, „bejegyzett élettársi kapcsolat”) értékesebbnek lett elismerve: az élet továbbadására a különneműek kapcsolata bír képességgel, és az azonos neműek kapcsolata – *mint olyan* – a különneműek kapcsolatához képest más vonatkozásban sem rendelkezik értéktöbblettel (a konkrét kapcsolatokban a rossz magatartások megjelennek mindkét eseti körben) – hanem nagyobb értékhiánnyal (ld. pl.: a homoszexuális aktus nem vezet az egymást kiegészítő egyesüléshez); abszurdum a szóban forgó alkotmányi értékhierarchia második fokán elhelyezni az azonos neműek „bejegyzett élettársi kapcsolatát”, megelőzve (a harmadik helyre szorítva) az élet továbbadására képes, különnemű élettársi kapcsolatot (a hierarchia csúcán a házasság szerepel); annak (értékesebbnek) mondani valamit, ami nem az, hanem más (értéktelenebb, illetve „kevésbé értékes”), objektíve ésszerűtlen (a józan ésszel ellentétes), önkényes, sérti a jogállamiság (jogbiztonság), az emberi méltóság és a diszkrimináció-tilalom alkotmányi követelményét is [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, 54. § (1) bekezdés, 70/A. § (1)-(2) bekezdés], ezért alkotmányellenes (vö. „az emberi méltóságra hivatkozva sértették az emberi méltóságot”) – az Alkotmány az Alkotmánybíróságot is kötelezi, az azonos neműek „bejegyzett élettársi kapcsolata” sem lehet a házassághoz hasonló, azzal majdnem azonos tartalmú.

4.8.2. Önellentmondás az is, hogy a házasságon alapuló család intézménye (Alkotmány 15. §), amely közös gyermekkel rendelkezik, kiterjed a „bejegyzett élettársi kapcsolat”-ra, ami fogalmilag képtelen közös gyermekkel bírni, mivel két férfi ivarsejtjeiből nem származik utód, és két nő ivarsejtjeiből sem; a „bejegyzett élettársi kapcsolat” családjogi intézményként

⁶⁰ Ld. uo. 3.2.2.

⁶¹ Ld. uo.

⁶² Ld. uo. 3.2.1.

történő megjelenítése amiatt is alkotmányellenes, mert az azonos neműeket a házasság sem illeti meg (tilos egymással házasságot kötniük); márpedig a kevesebbről a többre való következtetés (argumentum a minori ad maius) szerint: ha a jogszabály (Alkotmány 15. §) a kevesebbet tiltja, akkor a többet is tiltja; mivel a család intézménye fogalmilag magában foglalja a közös gyermeket, és az azonos neműek ezzel fogalmilag nem bírnak, miként a család alapját képező házassággal sem, az azonos neműek kapcsolata nem minősülhet családjogi intézménynek, s értelemszerűen új családjogi státus sem keletkezhet – az ezzel ellentétes álláspont ellene mond az igazságnak, önkényes. Mint ilyen, eleve érvénytelen a „lex iniqua non obligat” alapelv értelmében. Konkrétan pontokba szedhetően az Alkotmány 15. §-án túl sérti a jogállamiság (jogbiztonság), az emberi méltóság és a diszkrimináció-tilalom alkotmányi követelményét is [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, 54. § (1) bekezdés, 70/A. § (1)-(2) bekezdés].

4.8.3. Az Alkotmánybíróság mindenkire nézve kötelező határozata⁶³ az Alkotmánybíróságot is köti; vagyis ha el akar térni a testület korábbi határozatától, gyakorlatától, akkor annak megfelelő indokát kell adnia [Alkotmány 2. § (1) bekezdés]; az Alkotmánybíróság a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatával a kifejtettek szerint eltért a 14/1995. (III. 13.) AB határozattól, anélkül, hogy annak indokát adta volna: mind az említett törz, önellentmondásos értékhierarchiával, „hasonlósággal”, „majdnem azonos tartalommal”, mind pedig azzal, hogy kimondta: az azonos nemű személyek számára „a jogalkotónak az Alkotmány korlátai között biztosítania *kell* egymás irányában a házastársakéhoz hasonló olyan jogállást, amely az egyenlő méltóságú személyként kezelésüket biztosítja”⁶⁴ – kötelezően egyenlővé téve azt, ami nem egyenlő [vö. Alkotmány 15. §, 54. § (1) bekezdés, 70/A. § (1)-(2) bekezdés]; a 14/1995. (III. 13.) AB határozat indokolásának III. fejezetében csak feltételes mód szerepel: „Két személy tartós életközössége megvalósíthat olyan értékeket, hogy az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevétel alapján az együttélő személyek nemétől függetlenül igényt tarthat jogi elismerésre.”; továbbá: az Alkotmánybíróságot a hatályos magyar Alkotmány köti, s nem egy másik állam alkotmánybírósági határozata („vezérmotívuma”), s nem is egy külföldi (pl. az azonos neműek számára a házasságot megengedő spanyol) törvényhozói döntés, ami a hatályos magyar Alkotmány alapján *is* alkotmányellenes lenne (vö. „csúszós lejtő érv” elfogadhatatlansága) – túl azon, hogy a határozat való okait, indokait a határozat indokolásában meg kell jeleníteni [Alkotmány 2. § (1) bekezdés], s nem csak – ismertetve egyes országok vonatkozó szabályozását és alkotmánybírósági gyakorlatát – a nagyfokú magyar állami szabadságot kiemelni.⁶⁵

4.8.4. Véleményem szerint az említetteken túl a következők miatt sem állja meg a helyét a hasonló, majdnem azonos tartalmú „bejegyzett élettársi kapcsolat” melletti érvelés:

4.8.4.1. A jogalkotó a házasságon kívüli együttélési (párkapcsolati) formát tartalmilag nem azonosíthatja a házassággal.⁶⁶ A házassághoz hasonló, azzal majdnem egyező tartalmú, azonos nemű „bejegyzett élettársi kapcsolat” alkotmányi szintű szabályozást eredményez, ami formai szempontból is alkotmányellenes (Alkotmány 15. §); „...törvényi szinten [...] nem lehet alkotmányos intézményekkel azonos, új intézményeket létrehozni.”⁶⁷ Az Alkotmánybíróság szerint az azonos neműek „bejegyzett élettársi kapcsolata” a házassághoz hasonló, azzal majdnem azonos tartalmú jogintézmény lehet, és azért „nem alkotmányellenes”, mert „nem konkurál” a házassággal (az azonos neműek nem köthetnek egymással házasságot): ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy a „hasonlóság”-gal

⁶³ Ld. Abtv. 27. § (2) bek.

⁶⁴ Ld. 154/2008. (XII. 17.) AB határozat, Indokolás IV. 3.2.2.

⁶⁵ Ld. uo. 2.1.

⁶⁶ Ld. uo. 1.4.

⁶⁷ Ld. uo. 3.2.1.

(„majdnem azonos tartalom”-mal) törvényi szinten jelenik meg új „alkotmányi szintű intézmény”.

4.8.4.2. A házasságkötési joggal rendelkező különböző nemű személyek, a házastársak és a család helyzetét a házassághoz hasonló, azzal majdnem egyező tartalmú, azonos nemű „bejegyzett élettársi kapcsolat” hátrányosan befolyásolja, illetve sérti vagy veszélyezteti, mert az idézett rendelkezések a házasságra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazását rendelik a „bejegyzett élettársi kapcsolat”-ra [ld. Tv. 3. § (1) bek. a)-f) pontok, és Tv. 3. §-ához fűzött részletes indokolás (pl. „adójogi, munkajogi, szociális... kedvezmények”)]. A szexuális irányultság a nagykorú személyek körében is jelentős mértékben bizonytalan.⁶⁸ a Tv. az ellen hat, hogy a házasságot (a heteroszexuális kapcsolatot) válasszák; a házasságon alapuló család „leértékelődik”.

4.8.4.3. A házassághoz hasonló, azzal majdnem azonos tartalmú „bejegyzett élettársi kapcsolat” különösen és nagy mértékben sérti, illetve veszélyezteti a gyermekeket, akik belefogannak, beleszületnek és belenevelődnek egy olyan társadalomba, környezetbe, amely – élén az állammal – értéknek, ráadásul a házassághoz nagyon hasonló értéknek tünteti fel a homoszexuális kapcsolatot, értékesebbnek beállítva az értéktelenebbet, homofóbiának, diszkriminatívnek, intoleránsnak nevezve a differenciált gondolkodást, a ténylegesen fennálló, természetes különbségek (ld. pl.: a homoszexuális kapcsolat nem képes az élet továbbadására) el nem mosását. Az Alkotmánybíróság nem hagyhatja figyelmen kívül a jog szocializációs funkcióját sem (különösen a kellő érettséggel nem bíró, felelős döntésre nem képes személyek vonatkozásában); így azt sem, hogy egy gyermek, minél kisebb, annál kevésbé képes különbséget tenni a „jogintézmények” között: azt látja, fogja fel, hogy „ez is érték (jó), szabad, meg az is”, és a minimálisra zsugorodott különbség már elvész (a „nagyon hasonlóság” igen nagy veszélyét az Alkotmánybíróságnak sem szabad alábecsülnie – sőt: a rossz, az alkotmányellenesség megszüntetéséhez vennie kell a bátorságot).

A taláros testületnek arra is figyelemmel kell lennie, hogy az orvostudomány szerint a szexuális irányultság mikorra és milyen mértékben rögzül, és ez nem csak az örökbefogadás szabályozása, hanem minden gyermek egészséges fejlődése szempontjából is releváns (vö. pl. nyilvános, közterületi homoszexuális, „meleg” rendezvény, amit az arra járó, lakó, vagy a televíziós tudósítást néző, hallgató gyermekek, akár tizennegyedik életévüket be nem töltöttek is elszenvedhetnek).

A 21/1996. (V. 17.) AB határozat rendelkező részének 1. pontja kimondja: „A gyermeknek az a joga, hogy az állam részéről a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemben és gondoskodásban részesüljön [Alkotmány 67. § (1) bekezdés] az állam alkotmányos köteleességét alapozza meg a gyermek fejlődésének védelmére. [...] Az Alkotmány 67. §-a értelmében az államnak a gyermeket a fejlődésére káros hatásokon kívül az olyan kockázatvállalásoktól is meg kell óvnia, amelyekkel kapcsolatban életkoránál (az ettől függően feltételezett testi, szellemi, erkölcsi és társadalmi érettségénél) fogva nem képes megismerni és értékelni sem a választható lehetőségeket, sem pedig választása következményeit saját személyiségére, illetve későbbi életére és társadalmi beilleszkedésére nézve.” E határozat indokolása szerint: „...a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga egyszersmind az állam köteleességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. Az államnak ez a védelmi kötelessége a gyermek alapjogainak korlátozásához is vezethet.” (II. 3.); „Az Alkotmány 67. §-a, amely az állam kötelességévé teszi, hogy a gyermek személyiségfejlődéséhez szükséges védelmet és gondoskodást nyújtson, egyrészt vonatkozik az egyértelműen káros hatások távol tartására, másrészt magában foglalja azt is, hogy az állam a személyiségét, s így az egész jövőendő életét meghatározó súlyos kockázatvállalást is elhárítsa a gyermektől.” (III. 2.), „A gyermekek

⁶⁸ Ld. 21/1996. (V. 17.) AB határozat, Indokolás V. 2.

esetében [...] maga az Alkotmány és nemzetközi egyezmények teszik állami kötelességgé a gyermek fejlődési útjának megóvását a veszélyektől és kockázatoktól, éppen annak érdekében, hogy felkészülhessen a felelős és tájékozott döntésekre, mielőtt életkorával vélelmezett érettsége erre képessé teszi.” (uo.); „Az államnak a gyermeket az olyan kockázatvállalásoktól is meg kell óvnia, amelyekkel kapcsolatban életkoránál (az ettől függően feltételezett testi, szellemi, erkölcsi és társadalmi érettségénél) fogva nem képes megismerni és értékelni sem a választható lehetőségeket, sem pedig választása következményeit saját személyiségére, illetve későbbi életére és társadalmi beilleszkedésére nézve.” (III. 4.) – „Nemcsak a serdülőnél, sok felnőttél sem egyértelmű és kizárólagos a homoszexuális beállítottság.” (V. 2.)

Az Alkotmánybíróság a 154/2008. (XII. 17.) AB határozattal megsemmisített – a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló – 2007. évi CLXXXIV. „törvény”-t támadó indítványnak a gyermekvédelmi vonatkozásait (ld. jelen indítvány indokolás III. 3.3.) nem vizsgálta: „Mivel az Alkotmánybíróság a Béktv. egészét megsemmisítette, ezért az Alkotmány további rendelkezéseinek az indítványozók által állított sérelmét, illetve a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelmet nem vizsgálta.” [ld. 154/2008. (XII. 17.) AB határozat, Indokolás IV. 5.]; ezt a Tv.-t megalkotó Országgyűlés is tudta; az Alkotmánybíróságot a megkerülhetetlen gyermekvédelmi vonatkozások is új, helyes álláspontra helyezhetik, amelyhez az igazság, a józan ész, a hatályos magyar Alkotmány helyes értelmezése az út, és nem az egyes külföldi országokra hivatkozó csúszos lejtő érv, vagy az állítólagos, „elképzelhetetlenül erőszakos” „meleg szervezetek” által tanúsított „nyomások” – az embert az igazság teszi szabaddá, és az vezet az életre.⁶⁹

4.8.4.4. A házasság és a család intézményét – tekintettel a mai világ értékválságára – az Alkotmány 70/A. §-ának (3) bekezdése alapján is pozitív diszkrimináció illeti meg, ami szintén kizárja a szóban forgó „hasonlóságot”. Az állam így tud eleget tenni annak az alkotmányi követelménynek, hogy „az állam ne csupán a fennálló házasságokat védje, hanem olyan jogi környezetet teremtsen (pl. a házasságban élőknek olyan előnyöket nyújtson), amely arra ösztönzi polgárait, hogy a lehetséges együttélési formák közül a házasságot válasszák és családot alapítsanak.” [154/2008. (XII. 17.) AB határozat, Indokolás IV. 3.2.1.].

4.8.4.5. Az Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdéséből nem lehet levezetni a házasságon kívül más, alkotmányos, új személyi, családi jogi státust eredményező jogintézményt (pl. a „bejegyzett élettársi kapcsolatot”), csak az egyén jogát (mint olyant); különben sérülne az Alkotmány 15. §-ában foglalt intézményvédelmi követelmény [intézményi, intézménylétesítési jogosultság az Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdése alapján csak a házasságra terjed ki – vö. Alkotmány 15. §]. Az alkotmányozó a házasság és a család intézményének alkotmányi szabályozásával az elismert és támogatott, oltalmazott erkölcsi értékrendet határozta meg. A család, mint a házasságon alapuló, gyermekkel megáldott, alapvető és természetes közösség, ekként elsőbbséget élvez.

4.9. A Tv. az alábbiak miatt is alkotmányellenes:

4.9.1. Az Alkotmánybíróság a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatban a „bejegyzett élettársi kapcsolat” bevezetéséhez kötelező feltételként támasztotta, hogy a törvényhozó „a házastársakra vonatkozó szabályokat részleteiben” áttekintse (Indokolás IV. 3.2.2.); a Tv. szövege és indokolása alapján nem állapítható meg, hogy az Országgyűlés ennek eleget tett.

4.9.2. Az Alkotmánybíróság a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatában szereplő követelmény szerint „az, hogy a Magyar Köztársaság védi a házasság intézményét, pozitív viszonyulást, aktivitást és támogatást is feltételez” (Indokolás IV. 1.3.); a Tv. rendelkezései

⁶⁹ „A bírói éthosznak minden áron – az élete árán is – az igazságosságra kell törekednie.” (Gustav Radbruch).

között minderről egy szó sem esik, így – a 154/2008. (XII. 17.) AB határozat rendszertani értelmezése alapján – a Tv. ellentétben áll eme alkotmányi követelménnyel.

4.9.3. Az Alkotmánybíróság a 154/2008. (XII. 17.) AB határozatában azt is megfogalmazta, hogy: „Az Alkotmány 15. §-ában írt védelem magában foglalja továbbá azt a követelményt is, hogy az állam ne csupán a fennálló házasságokat védje, hanem olyan jogi környezetet teremtsen (pl. a házasságban élőknek olyan előnyöket nyújtson), amely arra ösztönzi polgárait, hogy a lehetséges együttélési formák közül a házasságot válasszák és családot alapítsanak.” (Indokolás IV. 3.2.1.); a Tv. e követelmény teljesítése érdekében sem tartalmaz rendelkezést, és az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a Tv. kihirdetését követően is újabb és újabb családalapítást, házasságkötést és gyermekvállalást gátló, nehezítő, illetve ellehetlenítő kormányzati döntések születtek.

A fentiek alapján tisztelettel kérem a Tv. alkotmány-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

Szentendre, 2009. július 27.

Tisztelettel:

